

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank 2008

Indhold

1. INDLEDNING	5
2. ORGANISERING AF RISIKO- OG KAPITALSTYRING I JYSKE BANK	6
2.1. Overordnet ansvarsfordeling	6
2.2. Styring af risici	7
2.3. Området Risikostyring.....	7
3. KAPITALSTYRING	10
3.1. Kapitalmålsætning	10
3.2. Anvendte kapitalbegreber	10
3.3. Basiskapital	12
3.4. Minimumskapital	12
3.5. Tilstrækkelig basiskapital	15
3.6. Stress-test og vurderingen af et konjunkturtillæg	16
4. ØKONOMISK KAPITAL.....	20
4.1. Koncernens risikobillede	20
4.2. Risiko- og økonomisk styring	20
4.2.1. Rapportering.....	20
4.2.2. Kunderentabilitet	21
4.3. Udvikling i økonomisk kapital	21
4.4. Modellering af risikotyperne i økonomisk kapital	22
4.4.1. Kreditrisiko	23
4.4.2. Markedsrisiko	23
4.4.3. Operationel risiko	23
4.4.4. Forretningsrisiko	24
5. KREDITRISIKO	25
5.1. Kreditpolitik	25
5.2. Kreditorganisation.....	25
5.3. Store engagementer	25
5.4. Kreditvurderingsprocessen	26
5.5. Krediteksponeringer	27
5.6. Modpartsrisiko.....	30
5.6.1. Opgørelsesprincipper og bevilling.....	30
5.6.2. Aftalegrundlag	30
5.6.3. Modpartsrisiko på afledte finansielle instrumenter og kapitalberegninger	31
5.7. Sikkerheder	31
5.8. Reestimation og validering af kreditrisikomodeller	33
5.9. Nedskrivninger på udlån.....	33
5.9.1. Individuelle nedskrivninger.....	33
5.9.2. Gruppevis nedskrivninger	34
5.10. Hensættelser på garantier og andre forpligtelser	34
5.11. Tabsafskrivning	34
5.12. Risikoklasser	34
6. MARKEDSRISIKO	37
6.1. Politik og forankring	37
6.2. Overvågning og rapportering	37
6.3. Markedsrisikotyper	38
6.3.1. Renterisiko	38

Udgiver

Jyske Bank
Økonomistyring
Vestergade 8-16
DK-8600 Silkeborg

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

6.3.2. Valutarisiko.....	38
6.3.3. Aktierisiko.....	38
6.3.4. Råvarerisiko.....	39
6.3.5. Afledte finansielle instrumenter og indbyggede optioner.....	39
6.3.6. Værdipapirbaseret kreditrisiko.....	39
6.4. Value-at-Risk.....	40
6.4.1. Back-testing.....	40
6.5. Scenariebaserede stress-test.....	40
6.6. Følsomhedsanalyser.....	40
6.7. Solvenskrav.....	41
6.8. Aktier uden for handelsbeholdning.....	41
7. LIKVIDITETSRISIKO OG –STYRING.....	42
7.1. Formål og overordnet setup.....	42
7.2. Styring og overvågning.....	42
7.2.1. Den kortsigtede likviditetsstyring.....	43
7.2.2. Den strategiske likviditetsstyring.....	43
7.3. Likviditetsnødplan.....	44
7.4. Koncernens likviditetsberedskab.....	44
7.5. Finansiering.....	45
7.5.1. Kapitalmarkedsfinansiering via låneprogrammer.....	46
7.5.2. Kreditvurderinger.....	47
8. OPERATIONEL RISIKO.....	48
8.1. Risikoidentifikation, vurdering og overvågning.....	48
8.2. Styring af operationelle risici.....	49
BILAG 1: ORDLISTE.....	50
BILAG 2: SUPPLERENDE TABELLER.....	53

1. Indledning

Denne risikorapport har til formål at give et indblik i Jyske Bank-koncernens risiko- og kapitalstyring samt regulatoriske kapitalforhold.

Rapporten vil indledningsvis beskrive koncernens risikoorganisation og risikoanskuelse, hvorefter koncernens risiko- og kapitalstyring gennemgås. Denne gennemgang vil blandt andet introducere de risici, som koncernen er eksponeret overfor, hvoraf følgende uddybes: kreditrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operationel risiko.

Som det vil fremgå, er avanceret risikostyring og en stærk kapitalbase centrale målsætninger for koncernen, hvorfor risikostyring er en integreret del af koncernens daglige drift og strategiske beslutninger.

Bilag 1 indeholder en ordliste med en kort definition af de væsentligste begreber i rapporten. Bilag 2 indeholder supplerende oplysninger og tabeller.

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

2. Organisering af risiko- og kapitalstyring i Jyske Bank

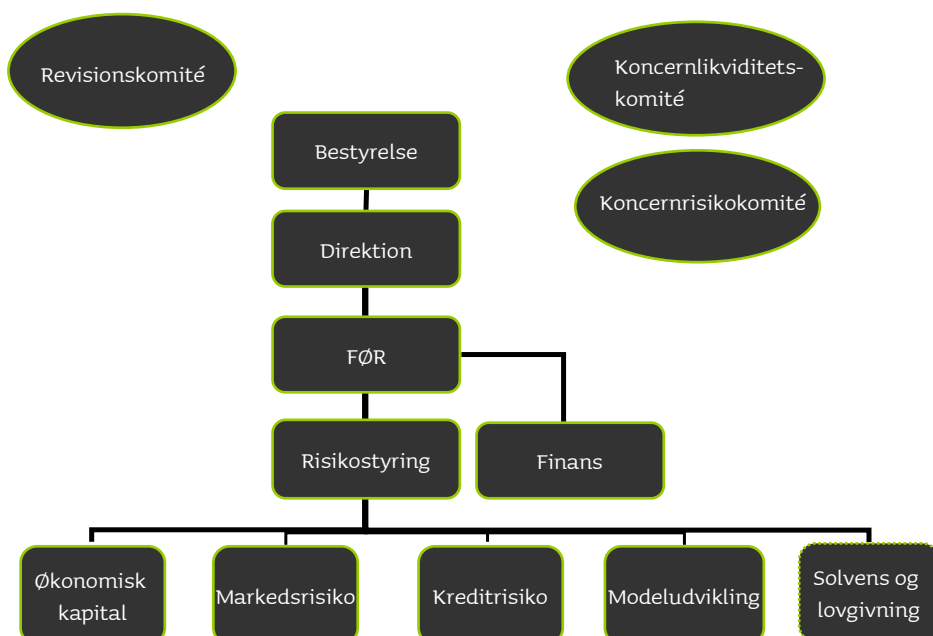
2.1. Overordnet ansvarsfordeling

Bestyrelsen fastlægger og reviderer løbende de overordnede politikker, rammer og principper for risiko- og kapitalstyringen og modtager løbende rapportering på udviklingen i risici og udnyttelsen af tildelte risikorammer.

Den overordnede økonomi- og risikostyring samt kapitaloptimering foretages i enheden ”Finans, Økonomi og Risikostyring”. Enheden er organisatorisk opdelt i

- funktioner, der har ansvar for at disponere koncernens egenbeholdning og balancestyling (Finans)
- funktioner, der har ansvar for økonomi i koncernen samt implementering af rådgivervendte økonomi- og risikoværktøjer (Økonomi)
- funktioner, der har til formål at opføre, overvåge, analysere, modellere og rapportere koncernens risici og kapitalforhold (Risikostyring)

Jyske Banks risikoorganisation

Der er etableret funktionsadskillelse mellem de funktioner, der indgår forretninger og påtager sig risici og de funktioner, der forestår den overordnede risikostyring.

2.2. Styring af risici

Området Risikostyring kontrollerer, at koncernens risici holder sig inden for de rammer, der er fastsat af bestyrelsen.

Risikostyring forelægger ligeledes nye risikostyringsprincipper og politikker for direktionen og bestyrelsen til godkendelse. Området har desuden ansvar for implementering af principper og politikker med henblik på at forbedre både risikostyring og kapitalallokering.

Den daglige styring af koncernens kreditrisici foretages af kunderådgivere og kreditafdelingen, hvorimod den overordnede overvågning af koncernens samlede kreditrisici varetages af Risikostyring.

Den daglige styring af koncernens markedsrisici foretages af Finans. Investeringer i Finans er generelt baseret på makroøkonomiske principper og er derfor i sagens natur langsigtede.

Den strategiske likviditetsstyring foretages af Finans.

Den enkelte enheds ledelse i koncernen har det overordnede ansvar for styring af den operationelle risiko i enhederne. Styringen af koncernens større operationelle risici overvåges af Risikostyring.

På kvartalsvise møder i Koncernrisikokomiteén gennemgås emner i relation til:

- Lovgivningens krav til kapitaldækningsopgørelse
- Interne procedurer til risikomåling og -styring
- Koncernens basiskapital, solvensbehov samt kapital- og likviditetsberedskab (med tilhørende nødplaner)
- Allokering af risikokapital til enheder og risikotyper
- Væsentlige ændringer i model-setup'et bag risikostyringen samt den årlige reestimation og validering af dette setup

På månedlige møder vurderes koncernens markedsrisikopositioner i Koncernlikviditetskomiteén. Komiteéns opgave er at sikre, at koncernens faktiske markedsrisikoprofil er i overensstemmelse med den tilsigtede markedsrisikoprofil.

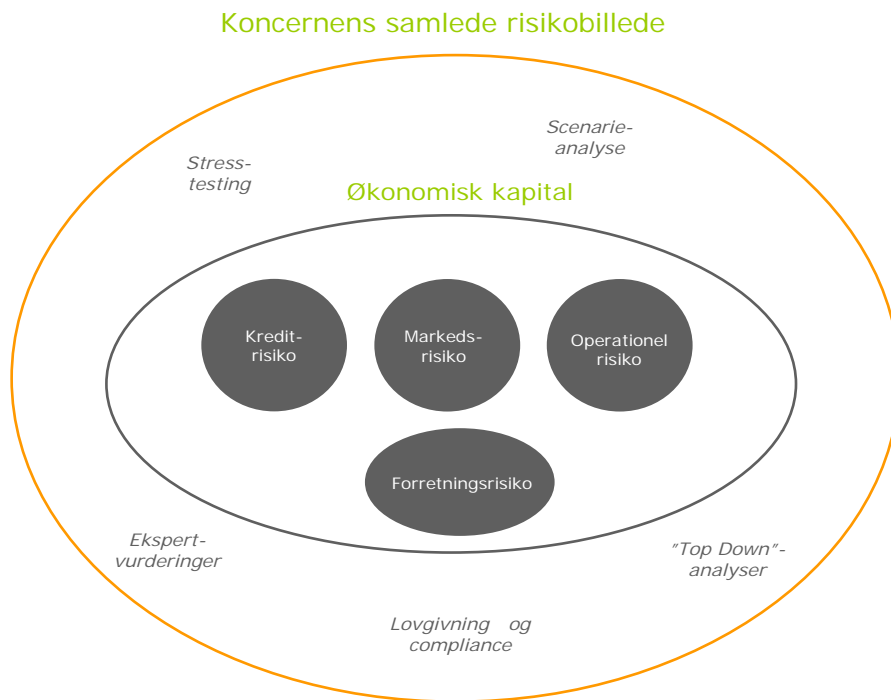
2.3. Området Risikostyring

Området Risikostyring er organiseret ud fra risikoanskuelsen illustreret i nedenstående figur.

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

Risikostyrings risikoanskuelse

Kernen i risikoanskuelen er koncernens setup for økonomisk kapital. Dette beskrives i flere detaljer senere i rapporten, men økonomisk kapital er overordnet et udtryk for det maksimale tab, som Jyske Bank kan pådrage sig med en given sandsynlighed over en given periode. Økonomisk kapital er således et VaR-setup (med 1 års horisont) for de risikotyper, som koncernen ønsker at modellere kvantitativt, hvilket omfatter alle væsentlige risikotyper.

Risici begrænser sig dog ikke kun til det næste år, og der er tillige forhold, som et VaR-setup ikke kan tage højde for. For at få et overblik over koncernens samlede risikoprofil bliver koncernens setup for økonomisk kapital derfor suppleret med makroøkonomiske stress-test, partielle følsomhedsanalyser, top-down-analyser, ekspertvurderinger mv., hvorved det samlede risikobillede fremkommer.

Den daglige drift og anvendelse af det opstillede risikobillede er genstand for overvågning og rapportering, ligesom de bagvedliggende kvantitative modeller løbende videreudvikles, valideres og forbedres.

Organiseringen af området består således af fem funktioner:

Kreditrisiko

Kreditrisiko har ansvaret for overvågning af koncernens kreditrisici af enhver art. Overvågningen finder sted gennem

- krediteftersyn i koncernens inden- og udenlandske enheder og koncernens finansielle datterselskaber samt datakvalitetseftersyn i koncernens indenlandske afdelinger og Jyske Finans
- overvågning og rapportering af koncernens kreditrisici og nedskrivninger / hensættelser til koncernens direktion og bestyrelse samt eksterne interessenter (herunder Finanstilsynet)
- tildeling af ekspertfastsatte kreditratings og kontrol af kreditratings ("styrkeprofilkarakterer") og sikkerhedsværdier på særlige objektarter

Markedsrisiko

Markedsrisiko har ansvaret for at tilsikre en fortsat udvikling i koncernens risikomålings- og styringsværktøjer i relation til markedsrisici og modpartsrisiko. Markedsrisiko overvåger og rapporterer udnyttelsen af markedsrisikobeføjelser på område- og koncernniveau.

Derudover tilser afdelingen, at koncernens finansielle risici på betryggende vis kan afgrænses, enten ved at disse er gjort målbare eller ved formulering af kvalitative limiteringsmuligheder.

Økonomisk kapital

Økonomisk kapital har ansvaret for udvikling, drift og rapportering af koncernens samlede økonomiske kapital. Dette omfatter

- integration af alle væsentlige risikotyper indeholdt i setup'et for økonomisk kapital
- Jyske Banks kreditporteføljemodel samt tilknyttede pris- og risikoværktøjer
- drift og udvikling af koncernens setup for operationelle risici

Modeludvikling

Modeludvikling har ansvaret for at udvikle, vedligeholde, reestimere og validere de kvantitative modeller, der anvendes ved kvantificering af de forskellige risikotyper bag koncernens samlede risikobillede.

Resultatet af dette arbejde dokumenteres blandt andet i reestimations- og valideringsdokumenter, der tilgår Koncernrisikokomiteén.

Solvens og lovgivning

Solvens og lovgivning har ansvaret for tilsyn med og opfølgning på ovennævnte validerings- og reestimationsprocesser og fungerer således som kontrolenhed i relation til koncernens AIRB-setup i henhold til kapitaldækningsreglerne.

Derudover har funktionen ansvaret for koncernens ICAAP. På baggrund af denne udarbejder Finansområdet solvensindstillinger til bestyrelsen. Endelig har funktionen ansvaret for stress-test og risikorelateret lovgivning - herunder det konceptuelle ansvar for koncernens setup for nedskrivninger, store engagementer og regulatorisk kapital.

3. Kapitalstyring

Kapitalstyring handler om at styre koncernens samlede risiko i forhold til den kapital, koncernen har til rådighed. Beskrivelsen i det følgende tager afsæt i koncernens overordnede målsætninger for kapitalstyring og de kapitalopgørelser, der anvendes i denne forbindelse.

I det efterfølgende afsnit om økonomisk kapital beskrives de kvantitative metoder, som Jyske Banks egenvurdering af de væsentligste risici bygger på.

3.1. Kapitalmålsætning

Jyske Banks kapitalmålsætning tager udgangspunkt i en solvens, der er tilstrækkelig til, at koncernen kan fortsætte sin udlånsvirksomhed i en periode med svære forretningsbetingelser. Således skal kapitalen både sikre, at lovmæssige kapitalkrav kan opfyldes i en sådan situation samt kunne modstå store uventede tab. Dette sikres ved at holde mere kapital, end der kræves lovmæssigt.

Koncernens kapitalplanlægning og -målsætninger er tilpasset den aktuelle økonomiske situation og lovgivningen, der har medført forbud mod aktietilbagekøb og udbytte samt pålagt bankerne en række kvantitative restriktioner vedr. udlån mv. Koncernens fokus er derfor rettet mod følgende forhold:

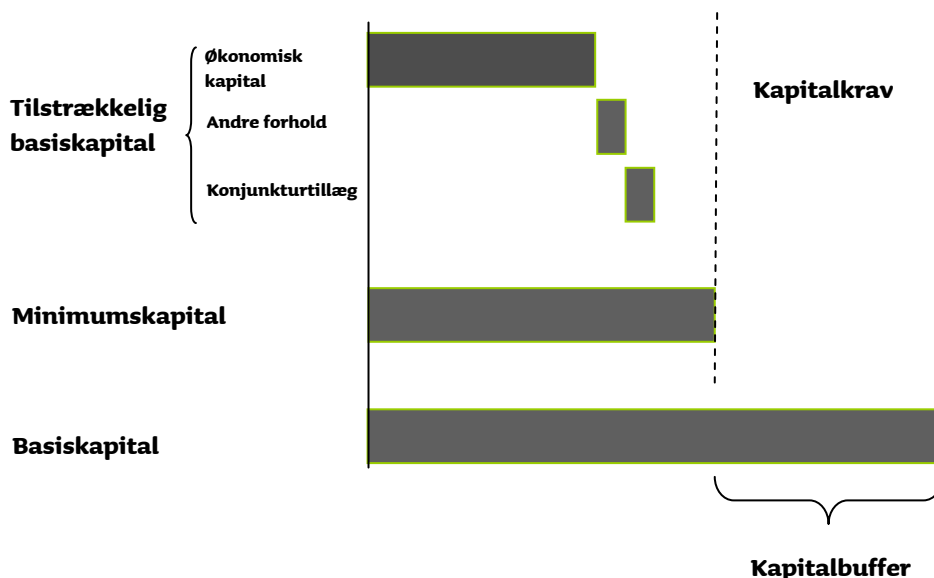
- Maksimal konsolidering
- Optimering af de risikovægtede poster under hensyntagen til forretningsstrategien, koncernens risikomål og den konjunkturmæssige situation

3.2. Anvendte kapitalbegreber

I dette afsnit beskrives de begreber, som anvendes ved opgørelsen af Jyske Banks kapital.

Udgangspunktet er, at koncernens aktiviteter genererer en efterspørgsel efter kapital. Det er dels en følge af lovkrav og dels en følge af koncernens kapitalmålsætning. Kapitalefterspørgslen og koncernens kapitaludbud, dvs. basiskapitalen, afstemmes løbende i koncernens kapitalplanlægning, således at disse er i overensstemmelse med hinanden. I nedenstående figur er de væsentligste kapitalbegreber illustreret.

Kapitalbegreber

Basiskapitalen angiver koncernens kapitaludbud og skal til enhver tid være større end både den tilstrækkelige basiskapital og minimumskapitalopgørelsen.

Minimumskapitalen angiver den kapital, som koncernen som minimum skal holde for at kunne opretholde tilladelse til at drive bankvirksomhed. Denne opgørelse er baseret på lovgivningsfaste formler, der angiver, hvordan de risikovægtede poster (RVA) skal beregnes. Minimumskapitalen udgør 8% heraf.

Den tilstrækkelige basiskapital udtrykker koncernens egen vurdering af kapitalbehovet som følge af de risici, koncernen påtager sig. Denne opgørelse bygger på tre elementer:

1. Det første element er en økonomisk kapitalmodel, der omfatter risikoberegninger på en 1-årig horisont på koncernens væsentligste risici
2. Det andet element er en vurdering af andre forhold - eksempelvis forsigtighedstillæg og risici, som den økonomiske kapitalmodel ikke vurderes at kunne kvantificere tilfredsstillende
3. Det tredje element er et eventuelt konjunkturtillæg, der blandt andet skal inddrage længere horisonter og effekterne af såvel risiko som indtjening

Disse kapitalbegreber bliver beskrevet nærmere i de efterfølgende afsnit.

Udover de tre kapitalbegreber anvendes ofte begrebet *kapitalkravet*. Kapitalkravet er den største af henholdsvis den tilstrækkelige basiskapital og minimumskapitalen. I øjeblikket er minimumskapitalen større end den tilstrækkelige basiskapital i koncernen. *Kapitalbufferen* angiver forskellen mellem kapitalkravet og basiskapitalen. Endelig angiver *solvensbehovet* den tilstrækkelige basiskapital i procent af de risikovægtede poster.

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

3.3. Basiskapital

Basiskapitalen består af kernekapitalen og den supplerende kapital. Udviklingen i basiskapitalen er blandt andet bestemt ud fra årets resultat, det efterstillede kapitalindskud samt koncernens udbytte- og aktietilbagekøbspolitik. Koncernens solvens er beregnet som basiskapitalen i procent af de risikovægtede poster.

Basiskapital – mio. kr.

	2008 (CRD)	2007 (CRD)	2007 (CAD)
Aktiekapital	540	560	560
Overført underskud	9.864	8.826	8.826
Minoritetsinteresser	45	49	49
Immaterielle aktiver	-284	-291	-291
Udsudte skatteaktiver	-41	-25	-25
Kernekapital ekskl. hybrid kernekapital	10.124	9.119	9.119
Hybrid kernekapital	1.643	1.609	1.609
Forskel ml. forventede tab og nedskrivninger	-121	-312	0
Fradrag for kapitalandele over 10%	-27	-24	-24
Fradrag for leveringsrisiko	0	-22	-22
Kernekapital	11.619	10.370	10.682
Efterstillede kapitalindskud (ekskl. hybrid kernekapital)	1.639	1.640	1.640
Hybrid kernekapital		68	68
Opskrivningshenlæggelser	279	272	272
Forskel ml. forventede tab og nedskrivninger	-121	-312	0
Fradrag for kapitalandele over 10%	-27	-24	-24
Fradrag for leveringsrisiko	0	-22	-22
Basiskapital	13.389	11.992	12.616

Der er overensstemmelse mellem konsolideringsgrundlaget til regnskabsmæssige formål og konsolidering i henhold til kapitel 12 i Lov om finansiel virksomhed. Der kan ske en hurtig overførsel af kapitalressourcer eller tilbagebetaling af fordringer mellem modervirksomheden og dens dattervirksomheder i det omfang, dattervirksomhedernes solvens- og likviditetsforhold tillader det.

3.4. Minimumskapital

Minimumskapitalopgørelsen bygger på risikotyperne kredit-, markeds- og operationel risiko. I Jyske Bank udgør minimumskapitalen for kreditrisiko langt den største andel jf. nedenstående tabel.

Minimumskapital på kredit-, markeds og operationel risiko

Minimumskapital	2008 (CRD)	2007 (CAD)
Kreditrisiko	6.919	9.344
Markedsrisiko	722	1.259
Operationel risiko	803	0
I alt	8.444	10.603

Til opgørelsen af kreditrisiko har Jyske Bank godkendelse til at anvende den avancerede interne ratingbaserede metode (AIRB). Godkendelsen omfatter anvendelse af avancerede metoder til beregning af minimumskapitalen på hovedparten af koncernens kreditportefølje.

Minimumskapital på eksponeringskategorier, kredit (CRD) – mio. kr.

Eksponeringskategori	8% af risikovægtede poster	
	31-12-2008	31-12-2007
Stater	0	3
Institutter	343	310
Erhverv	4.713	5.155
Detail i alt	1.440	1.550
1) Ejendomme	425	0
2) Kval. revolverende	48	47
3) Øvr. detail	967	1.503
Aktier	37	35
Securitiseringer	120	0
Aktiver uden modpart	266	253
I alt	6.919	7.306

De forholdsvis store ændringer i fordelingen af detailkunder på underkategorier skyldes primært en ændring i fordelingsmetodikken i 2008, hvorfor ændringerne ikke skal tages som udtryk for reelle forskydninger i kreditporteføljens sammensætning. Ligeledes kan stigningen i eksponeringskategorien "Securitiseringer" alene henføres til en reklassifikation af dele af koncernens handelsportefølje i 2008. Stigningen skyldes derfor ikke nye positioner.

Krediteksponeringen opgjort efter AIRB metoden udgør 67 %, mens 33 % er opgjort efter standardmetoden, jf. nedenstående tabel. 70 % af eksponeringen efter standardmetoden udgøres af stats- og instituteksponeringer.

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

■ Eksponeringer fordelt på opgørelsesmetoder – mio. kr.

Eksponeringskategori	31-12-2008				31-12-2007	
	Avanceret IRB		Standard		Avanceret IRB	Standard
	Mio. kr.	%	Mio. kr.	%	%	%
Stater	0	0	14.756	20	0	30
Institutter	0	0	36.849	50	0	24
Erhverv	89.499	59	14.501	19	58	32
Detail i alt	56.012	37	8.310	11	40	14
1) Ejendomme	31.374	21	0	0		
2) Kval. revolverende	5.907	4	0	0		
3) Øvr. detail	18.731	12	8.310	11		
Aktier	458	0	0	0	0	0
Securitiseringer	2.592	2	0	0	0	0
Aktiver uden modpart	3.330	2	0	0	2	0
I alt	151.891	100	74.416	100	100	100

Note: Af Ejendomme (AIRB) udgør privatkunder 22.922 mio. kr. (73%) og mindre erhvervsforetagender 8.452 mio. kr. (27%) og af Øvrige detail (AIRB) udgør privatkunder 12.554 mio. kr. (67%) og mindre erhvervsforetagender 6.177 mio. kr. (33%).

Anvendelsen af avancerede metoder til opgørelse af kreditrisici medfører, at kapitalopgørelsen i højere grad end tidligere afspejler de risici, der netop kendetegner Jyske Banks kreditportefølje. Overgangen til AIRB-metoden har for Jyske Bank betydet en reduktion af minimumskapitalkravet for kreditrisiko på 29% ultimo 2008. Dette hænger blandt andet sammen med, at langt den største del af koncernens udlån er til kunder med en god kreditkvalitet, jf. nedenstående tabel. Derudover er Jyske Banks kreditportefølje kendetegnet ved en stor privatkundeandel og mange sikkerheder, der ligger til pant for udlån. Sammensætningen af Jyske Banks kreditportefølje er nærmere beskrevet i afsnittet om Kreditrisiko.

■ Eksponeringer fordelt på styrkeprofilkarakterer – mio. kr.

STY-klasse	EAD	31-12-2008		
		Udnyttede forpligtelser	Gennemsnitlig LGD %	Gennemsnitlig RV
Erhverv				
a) STY 1-5	47.330	16.251	42	0,30
b) STY 6-10	34.788	7.166	42	0,70
c) STY 11-14	5.230	680	35	0,94
Erhverv i alt	87.348	24.097		
Detail				
a) STY 1-5	42.609	3.357	33	0,13
b) STY 6-10	11.296	780	40	0,45
c) STY 11-14	1.350	65	40	0,99
Detail i alt	55.255	4.202		
I alt	142.603	28.299		

STY-klasse	EAD	31-12-2007		Gennemsnitlig RV
		Udnyttede forpligtelser	Gennemsnitlig LGD %	
Erhverv				
a) STY 1-5	49.117	9.018	48	0,40
b) STY 6-10	28.651	3.831	51	0,83
c) STY 11-14	3.245	339	54	1,48
Erhverv i alt	81.013	13.188		
Detail				
a) STY 1-5	44.354	6.880	36	0,14
b) STY 6-10	10.584	1.354	44	0,44
c) STY 11-14	1.125	122	46	0,79
Detail i alt	56.063	8.356		
I alt	137.076	21.544		

Note: Jyske Banks kunders kreditbonitet rangeres internt på en skala fra 1-14. Disse rating-klasser benævnes styrkeprofilkarakterer.

For yderligere eksponeringsopgørelser henvises til bilag 2.

Der er med Finanstilsynet aftalt udrulningsplaner for anvendelse af AIRB-metoden for kreditporteføljen i datterselskabet Jyske Finans, der udgør 5,1% af Jyske Bank-koncernens krediteksponering (målt ved EAD).

Markedsrisiko opgøres efter standardmetoden til opgørelsen af minimumskapitalen og operationel risiko efter standardindikatormetoden. Der er imidlertid til interne formål udarbejdet avancerede metoder til opgørelse af begge risikotyper. Disse metoder anvendes blandt andet ved opgørelsen af den tilstrækkelige basiskapital.

3.5. Tilstrækkelig basiskapital

Som en naturlig forlængelse af de nye kapitaldækningsregler (CRD) er der i Jyske Bank etableret en ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process), som bygger videre på og udfordrer eksisterende valideringer, målinger og vurderinger på risikoområdet. Dette sker for i sidste ende at fastlægge Jyske Banks tilstrækkelige basiskapital (solvensbehov). Det betyder, at der blandt andet skal tages hensyn til alle væsentlige risici. Herunder risici udover den horisont på 1 år, som anvendes ved opgørelse af den økonomiske kapital, ligesom der også skal inddrages stress-scenarier for den økonomiske udvikling.

Lovgivningsmæssigt er der angivet 17 risikotyper, som koncernens eksponering skal vurderes i forhold til. Sammenhængen mellem disse 17 risikotyper og de fem risikotyper, som Jyske Bank opererer med, er angivet i nedenstående tabel.

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

Kortlægning af risikotyper

Forhold	Kreditrisiko	Markedsrisiko	Operationel risiko	Likviditetsrisiko	Forretningsrisiko	Stress-test
Generelt	•	•	•	•	•	•
Indtjening					•	•
Vækst	•				•	•
Kreditrisici	•					•
Markedsrisici		•				•
Koncentrationsrisici	•	•				•
Koncernrisici					•	
Likviditetsrisici				•		•
Operationelle risici			•			•
Kontrolrisici			•			
Virksomhedens størrelse					•	
Afviklingsrisici	•		•			
Strategiske risici					•	
Omdømmerisici			•			
Renterisici udenfor handelsbeholdningen		•				
Eksterne risici	•				•	
Andre forhold	•	•	•	•	•	•

Der udarbejdes årligt en gennemgribende vurdering af de 17 risikotyper for at vurdere Jyske Banks tilstrækkelige basiskapital. Dette sammenfattes i en ICAAP-rapport. Derudover foretages der minimum en kvartalsvis revurdering.

Anvendelsen af den økonomiske kapitalmodel, stress-test og vurderingen af behovet for et konjunkturtillæg er beskrevet nedenfor.

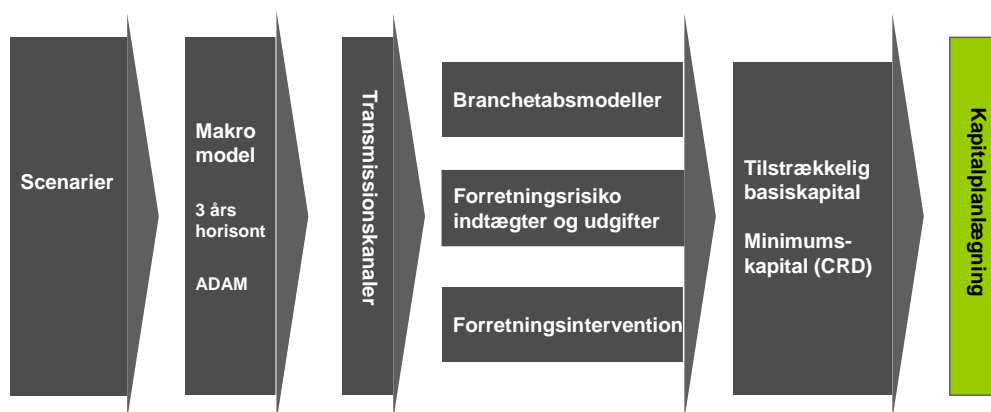
3.6. Stress-test og vurderingen af et konjunkturtillæg

I Jyske Bank anvendes stress-test i en række forskellige sammenhænge. Således udføres både stress-test, der kan karakteriseres som følsomhedsanalyser af enkelte parametres betydning for risikoberegningen, samt omfattende scenarie-baserede stress-test af f.eks. betydningen af ændrede konjunkturforskel. Netop scenarie-baserede stress-test er udgangspunktet for vurderingen af behovet for et konjunkturtillæg til den tilstrækkelige basiskapital, ligesom det anvendes intensivt i kapitalplanlægningsanalyser.

Processerne i arbejdet med de scenariebaserede stress-test er illustreret i nedenstående figur. Til fremskrivningen af makroøkonomiske nøgletal anvendes Danmark Statistiks makroøkonomiske model ADAM. I Jyske Bank er der herudover udviklet en række modeller, der oversætter udviklingen i makroøkonomiske nøgletal til konsekvenser for tab, indtjening og balanceposter.

Model for scenariebaserede stress-test

Udgangspunktet for stress-test-analyserne er opstilling af relevante makroøkonomiske scenarier, der ofte er kendetegnet ved recessionstilstande for dansk økonomi. Valget af recessionstemaer beror både på, hvilke områder der vurderes at være behæftet med størst risiko, og hvilke forhold der er mest betydende for koncernen givet den aktuelle eksponering.

Stress-test-scenarierne er delt op i to typer:

1. Recessionsscenarier der anvendes til vurdering af, om der er behov for et konjunkturtillæg til den tilstrækkelige basiskapital
2. Dybe recessionsscenarier der anvendes ved fastlæggelse af koncernens ønskede kapitalniveau på kort og langt sigt

Anvendte scenarier i Jyske Bank

	2009 - 2011	Formål
Recession	Stagnerende indenlandsk og udenlandsk efterspørgsel samt reducerede aktivværdier	Konjunkturtillæg til den tilstrækkelige basiskapital
Dyb recession	Udbygning af ovenstående med markant mere negative fremskrivninger for dansk økonomi. Styrken af dette scenarie vurderes at kunne forekomme en gang over en periode på 25 år	Kapitalplanlægningsanalyser

Formålet med stress-test-analyserne er at belyse, om det fremtidige risikoniveau i en recession kan kapitaldækkes givet koncernens indtjening, kapitalpolitik og -målsætning samt risikomål. Et centralt emne er derfor at fastlægge de omstændigheder, som koncernen ønsker at kunne holde kapital til. Til

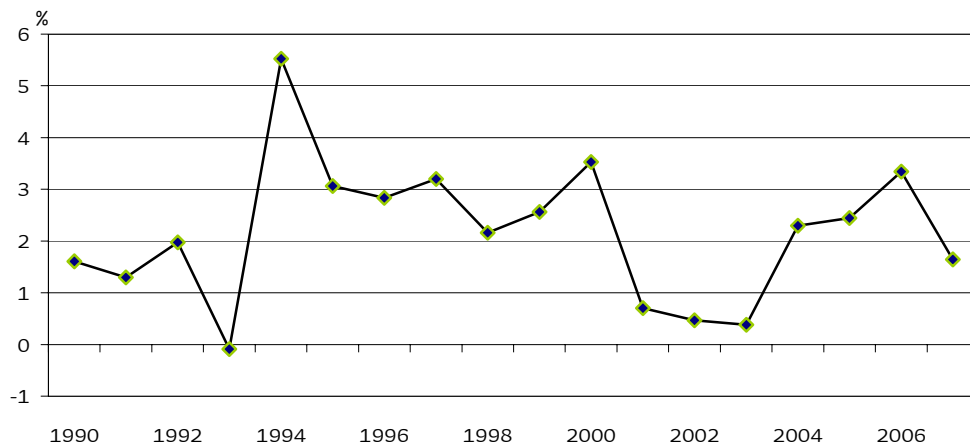
Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

dette formål er det et lovkrav, at der som minimum skal stresses med udgangspunkt i et mildt recessionsscenario.

Det lovgivningsmæssige recessionsscenario defineres i Jyske Bank som et år med nulvækst i BNP inden for en fremskrivningshorisont på 4 år.

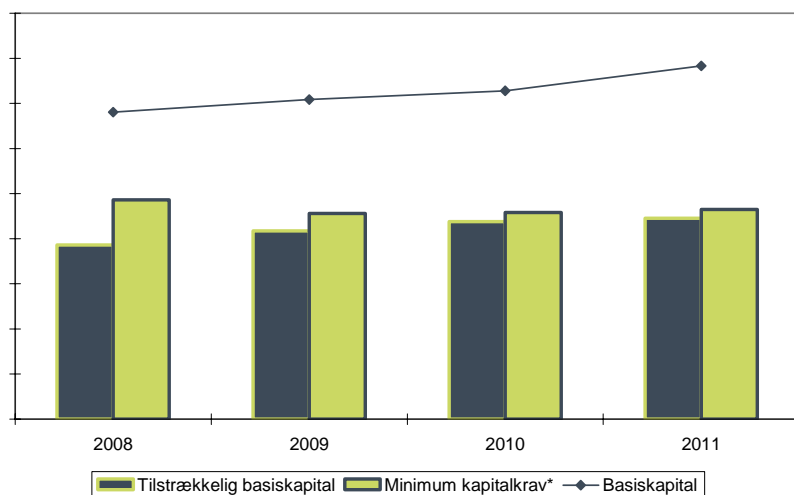
Realvækst i BNP

Stress-test-analyserne medfører typisk, at den økonomiske kapital stiger i scenarierne, hvilket er en naturlig konsekvens af den forventelig dårligere kreditkvalitet i en stress-situation. Ligeledes må det også forventes, at indtjeningen i scenarierne falder med medfølgende ringere konsolideringsevne for koncernen.

I nedenstående figur illustreres forløbet af henholdsvis den økonomiske kapital, minimumskapitalkravet og basiskapitalen (under antagelse om fuld konsolidering af den forventede indtjening) i et stress-scenario. Det fremgår, at den forventede basiskapital i alle årene er væsentlig større end den økonomiske kapital.

Minimum kapitalkrav, tilstrækkelig basiskapital og basiskapital

Note: *) Inkl. overgangsregler til kapitaldækningsbekendtgørelsen

Som tidligere beskrevet angiver den tilstrækkelige basiskapital Jyske Banks egen vurdering af det minimale kapitalniveau, som koncernen kan drive sine nuværende forretninger med, når der tages højde for såvel horisonter over 1 år som stress-scenarier.

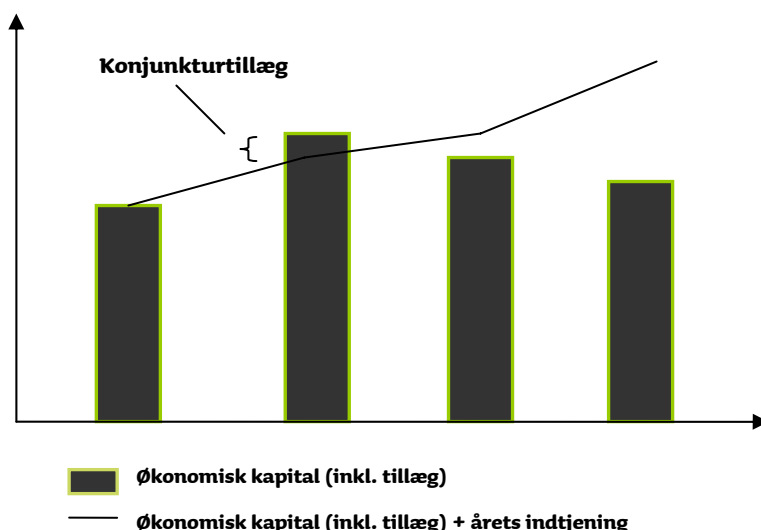
Udgangspunktet for fastlæggelse af den tilstrækkelige basiskapital er derfor koncernens økonomiske kapital (inkl. eventuelle tillæg for øvrige risici og forsigtighedstillæg). Hvorvidt dette kapitalniveau er tilstrækkeligt afprøves ved at betragte konsekvenserne for koncernen af et recessions-scenarie. Er den økonomiske kapital inkl. tillæg et tilstrækkeligt kapitaliseringsniveau, må koncernen inden for analysehorisonten på 4 år ikke blive insolvent med dette kapitalniveau. En sådan analyse skal derfor indenfor analysehorisonten afdække konsekvenserne på såvel indtjening som den økonomiske kapital.

En illustration af en sådan analyse er vist i nedenstående figur.

Basiskapitalen (der det første år udgøres af den økonomiske kapital inkl. tillæg) fremskrives ved at tillægge årets resultat under recessions-scenariet. Dette er illustreret ved den optrukne linje. Dernæst fremskrives den økonomiske kapital under recessions-scenariet (illustreret ved stolperne).

I tilfælde af, at den økonomiske kapital inkl. tillæg på noget tidspunkt inden for analysehorisonten overstiger den fremskrevne basiskapital, er der behov for et konjunkturtillæg til den anlagte vurdering af den tilstrækkelige basiskapital. Dette er tilfældet i nedenstående figur, hvor basiskapitalen i 2009-2010 vil blive mindre end den fremskrevne økonomiske kapital under et recessions-scenarie.

Konjunkturtillæg

Note: Opgjort ekskl. konjunkturtillæg

Den endelige vurdering af den tilstrækkelige basiskapital bliver derfor:

Tilstrækkelig basiskapital = Økonomisk kapital + tillæg for andre forhold + konjunkturtillæg

4. Økonomisk kapital

Økonomisk kapital udgør som tidligere beskrevet kernen i styringen af koncernens risiko- og kapitalforhold og er et centralt element i den daglige økonomiske styring.

Økonomisk kapital udtrykker den kapital, der i forhold til koncernens risikomål kræves for at understøtte det nuværende risikoniveau ét år frem. I koncernen dækker den økonomiske kapital uventede tab inden for et år med en sandsynlighed på 99,97%, svarende til niveauet for en AA-rated bank.

En af styrkerne ved økonomisk kapital er, at det giver et samlet tal for alle risikotyper, produkter og forretningsenheder, hvor der tages højde for korrelationseffekter på forskellige niveauer. Der er således tale om ét risikomål udtrykt i én fælles enhed.

Siden 2002, hvor økonomisk kapital og RAROC-principper blev introduceret som styringsmål i koncernen, er der løbende sket tilpasninger til ændrede risikoforhold og know-how på området. Det centrale er, at kapitalen til enhver tid afspejler koncernens risiko et år frem.

4.1. Koncernens risikobillede

Koncernen har en målsætning om, at alle væsentlige risici skal være indeholdt i den økonomiske kapital. Koncernens risikobillede bliver derfor løbende vurderet, og der bliver taget stilling til, hvorvidt der er andre risici, der skal kvantificeres i den økonomiske kapital. Derudover bliver de risici, som allerede er udtrykt i kapitalen, testet og valideret for at sikre, at risikoen til stadighed er retvisende belyst.

Økonomisk kapital omfatter en avanceret kvantificering af de fire hovedrisikotyper, som koncernen er eksponeret mod: kreditrisiko, markedsrisiko, operationel risiko og forretningsrisiko. Under hver hovedtype er forskellige typer risici indeholdt. Kreditrisiko omfatter således blandt andet koncentrationsrisiko, migrationsrisiko og modpartsrisiko, og markedsrisiko dækker over rente-, valuta-, råvare- og aktierisiko. Under operationel risiko behandles koncernens image- og kontrolrisiko.

Der indregnes diversifikation inden for de enkelte risikotyper og mellem risikotyperne. Ved opgørelse af koncernens tilstrækkelige basiskapital indregnes der imidlertid endnu ikke diversifikation mellem risikotyperne.

4.2. Risiko- og økonomisk styring

RAROC er koncernens primære værktøj til resultatmåling. Det er et resultatmål og ledelsesværktøj til beregning af det risikjusterede økonomiske resultat, hvor økonomisk kapital anvendes som risikomål.

Koncernen råder generelt over RAROC-baserede værktøjer på alle niveauer fra vurdering af enkeltforretninger til vurdering af resultater på kunde-, afdelings-, område-, forretningsenheds- og koncernniveau.

4.2.1. Rapportering

Med henblik på den overordnede styring af koncernens aktiviteter allokeres den økonomiske kapital til koncernens forskellige områder og forretningsenheder.

RAROC-opgørelserne giver det strategiske overblik over risikoen og rentabiliteten i koncernens forskellige aktiviteter. Udviklingen i den generelle kreditkvalitet i porteføljen, koncentrationsrisiko og sikkerhedsværdier mm vurderes nøje i denne sammenhæng.

Beregningen af økonomisk kapital og opgørelse af RAROC på område- og forretningsenhedsniveau sker kvartalsvis. Rapporteringen forelægges Koncernrisikokomiteén og forretningsenhedernes ledelse, som fastlægger aktiviteter til opfølgning og eventuelle tiltag til reduktion af risikoen. Såfremt der sker væsentlige ændringer i koncernens risici, rapporteres dette straks til direktionen eller koncernrisikokomiteén.

4.2.2. Kunderentabilitet

RAROC anvendes også på kunde- og produktniveau til resultatmåling og til rentabilitetsvurdering samt ved prisfastsættelse af nye lån. Det er derfor centralt, at koncernen er i stand til at opgøre den økonomiske kapital på kunde- og produktniveau.

RAROC-opgørelserne og faciliteter til prisfastsættelse gøres tilgængelige i et kunderentabilitets-system, hvori de relevante medarbejdere og ledere har adgang til aktuelle risikojusterede rentabilitetsopgørelser på forskellige niveauer.

Rentabilitetssystemet tager i sine opgørelser hensyn til sammensætningen af koncernens kreditportefølje, hvilket betyder, at koncentrations- og diversifikationseffekter kommer direkte til udtryk i rentabilitetsopgørelserne på nye lån. Tilbydes lån til kunder i brancher og lande, som i forvejen er kraftigt repræsenteret i koncernens kreditportefølje, vil det alt andet lige betyde højere kapitalkrav og dermed lavere værditilvækst.

Systemet indarbejder endvidere også faste og variable omkostninger samt omkostninger forbundet med finansiering af lånet. Finansieringsomkostningen afhænger således af blandt andet lånets løbetid.

4.3. Udvikling i økonomisk kapital

Den økonomiske kapital er for koncernen ultimo 2008 opgjort til 6,8 mia. kr. mod 6,2 mia. kr. ultimo 2007, hvilket udgør en stigning på 10%. Kapitalen er fordelt med 74% på kreditrisiko, 13% på markedsrisiko, 4% på operationel risiko og 9% på forretningsrisiko.

Økonomisk Kapital (diversificeret) pr. risikotype – mio. kr.

Risikotype	2008		2007		2006	
	Mio. kr.	%	Mio. kr.	%	Mio. kr.	%
Kreditrisiko	4.988	74	4.502	73	4.375	76
Markedsrisiko	891	13	771	13	639	11
Operationel risiko	288	4	340	6	302	5
Forretningsrisiko	589	9	540	8	470	8
I alt	6.756	100	6.153	100	5.788	100

Stigningen i den økonomiske kapital er hovedsageligt drevet af en forøget kredit- og markedsrisiko primært som konsekvens af den finansielle uro, der har præget andet halvår af 2008.

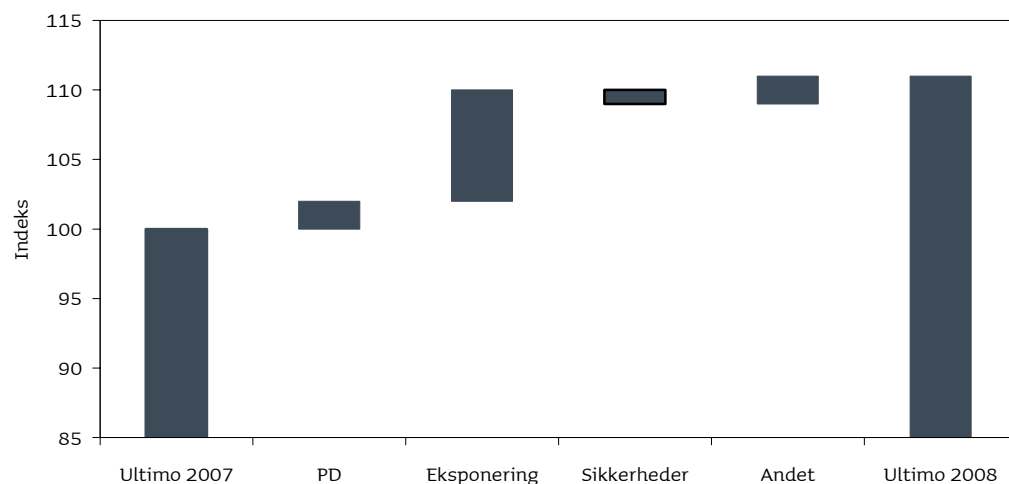
I forhold til kreditrisikoen har den finansielle uro sat sit præg på specielt tre forhold. For det første er den generelle kreditkvalitet forringet (stigende PD), for det andet er værdien af sikkerheder faldet – specielt værdien af finansielle sikkerhedsdepoter - og for det tredje er krediteksponeringen (målt ved

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

EAD) steget primært som følge af en stigende modpartsrisiko og den opgjorte eksponering på tilsagnsforpligtelser. Derudover er udviklingen i den økonomiske kapital til kreditrisiko også påvirket af, at Jyske Bank i 4. kvartal tog et nyt avanceret modelsetup til fastsættelse af værdien af kautioner i anvendelse. Kautioner bliver nu optaget som en sikkerhed og værdisættes i forhold til kautionforholdets og kautionistens karakteristika. Denne effekt har opvejet faldet på de øvrige sikkerhedstyper, således at den samlede værdi af koncernens sikkerheder er steget svagt i 2008.

Udvikling i økonomisk kapital, kreditrisiko

Note: Indeks 100: Økonomisk kreditkapital ultimo 2007

Markedsrisikokapitalen er steget 16% i løbet af 2008, hvilket kan henføres til en markant forøgelse af volatiliteten i markedet. Risikoniveauet er reduceret for aktier og valuta, mens risikoniveauet på renter er fastholdt på et moderat niveau.

Koncernens operationelle risiko er faldet i løbet af 2008. Faldet dækker imidlertid over ændringer i modelgrundlaget, som isoleret set har medført en reduktion i den økonomiske kapital. Derudover er kapitalen faldet som følge af forbedrede kontroller og tilkøbt forsikringsdækning. På visse områder er den operationelle risiko steget som følge af markedsudviklingen og skærpede rådgivningsforpligtelser.

4.4. Modellering af risikotyperne i økonomisk kapital

De forskellige risici, som indgår i den økonomiske kapital, stiller meget forskellige krav til den tekniske modellering af porteføljerisikoen. Systemet, hvori beregningerne foretages, er derfor bygget op omkring forskellige delmodeller, som specifikt er designet til at afspejle de enkelte risikotyperes særlige egenskaber og karakteristika.

Koncernens kreditporteføljemodel håndteres i det tilkøbte software "Moody's/KMV Portfolio Manager", som i dag er fuldt integreret i koncernen såvel data- som beregningsmæssigt. På markedsrisikosiden anvendes et parametrisk VaR-setup, der sammen med operationel risiko og forretningsrisiko er baseret på egenudviklede modeller.

De forskellige modeller er beskrevet nedenfor og under de enkelte risikoafsnit senere i rapporten.

4.4.1. Kreditrisiko

Med henblik på at understøtte koncernens målsætning om at kunne styre koncernens kreditrisici på porteføljeniveau anvender Jyske Bank en avanceret kreditporteføljemodel på tværs af alle forretningsenheder og kundegrupper.

Modellen baserer sig på et Merton-setup, hvor kundens kreditkvalitet er målt som forholdet mellem værdien af kundens aktiver og forpligtigelser relativt til volatiliteten på aktiverne. Default indtræder, hvis værdien af aktiverne er lavere end værdien af forpligtelserne.

I modellen kapitaliseres såvel almindelig defaultrisici som risici for værditab som følge af reduktion af kundernes kreditkvalitet. Sidstnævnte risici kaldes for migrationsrisiko og udtrykker den sandsynlige migrering, som forventes i kundernes kreditkvalitet frem til udløb af aktiverne i porteføljen. Et sådant modelsetup benævnes typisk "mark-to-market", hvor modeller, der udelukkende kapitaliserer defaultrisici, benævnes "default only".

Alle krediteksponeringer i koncernen indgår direkte i modellens beregninger, herunder garantier, obligationer og afledte finansielle instrumenter. For afledte finansielle instrumenter, hvor den fremtidige krediteksponering er stokastisk, anvendes et setup til bestemmelse af den forventede fremtidige positive eksponering (EPE).

Porteføljemodellen tager i beregningerne højde for de enkelte kunders og eksponeringers specifikke karakteristika. Grundelementerne i den forbindelse er PD, LGD, EAD, løbetid, forventede cashflowprofiler samt usikkerhed omkring tabets størrelse ved misligholdelse. Korrelation mellem kunderne i porteføljen modelleres via en faktormodel ud fra oplysninger om kundernes aktiviteter i lande, brancher og følsomhed over for den generelle systematiske risiko.

Tabfordelingen afdækkes ved hjælp af "Monte Carlo-simulation".

På baggrund af den simulerede tabfordeling bestemmes den økonomiske kapital, som allokeres tilbage til hver enkelt facilitet i porteføljen.

4.4.2. Markedsrisiko

Koncernen anvender Value-at-Risk til opgørelse af risikoen på sine markedsrisikopositioner.

Value-at-Risk udtrykker det maksimale tab, som koncernen kan pådrage sig med en given sandsynlighed over en given periode. Til økonomisk kapital anvendes en periode på 1 år og et sandsynlighedsniveau på 99,97%.

Modellen er parametriseret baseret på et forbedret Risk Metrics-setup. Alle positioner transformeres over i en række risikofaktorer for aktie-, rente- og valutarisiko, og dagligt opgøres volatiliteter og korrelationer på disse risikofaktorer. VaR-modellen er specielt tilpasset, så den blandt andet afspejler den indbyggede risiko for førtidsindfrielse på danske realkreditobligationer.

4.4.3. Operationel risiko

Operationel risiko overvåges, styres og kapitaliseres på basis af en scenariebaseret tilgang, hvor fokus er på store risici med væsentlig betydning for koncernen.

Porteføljemodellen anvender Monte Carlo-simulation, som i beregningerne anvender data fra scenarieanalyserne i form af vurderinger af tabsfrekvens og tabsstørrelse / tabsfordeling for hvert

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

---

enkelt risikoscenarie. Modellen bygger på en antagelse om uafhængighed mellem risikoscenarierne, hvilket er tilsikret i definitionen af scenarierne.

Modellen beregner den økonomiske kapital, som skal holdes for hvert risikoscenarie. Kapitalen allokeres til de indtjenende enheder efter en internt udviklet allokeringsmodel.

4.4.4. Forretningsrisiko

Jyske Bank foretager beregningen af den økonomiske kapital i forbindelse med forretningsrisiko på basis af en egenudviklet model.

Risikoen optræder som følge af uventede tab i indtjeningen. Tabene kan være foranlediget af forskellige hændelser, eksempelvis ny lovgivning, stigende konkurrence mm., som skader forretningen eller bevirker, at forretningsgrundlaget mindskes eller bortfalder.

Beregningen af den økonomiske kapital sker ud fra en mapping af koncernens aktiviteter mod benchmark-selskaber, hvis aktiviteter kun indbefatter forretningsrisiko. Under antagelse af at den kapital, som disse benchmark-enheder holder, afspejler den risiko, enhederne påtager sig, beregnes den tilsvarende økonomiske kapital til forretningsrisiko for koncernen.

5. Kreditrisiko

Kreditrisiko er risikoen for, at koncernen får tab som følge af, at kunder og andre modparter ikke overholder deres forpligtelser. I kreditrisikoen indgår foruden lån, tilsagte kreditter og garantier også markedsværdier på afledte finansielle instrumenter og eventuelle kapitalandele.

Styring af kreditrisikoen sker blandt andet på baggrund af koncernens kreditrisikomodeller, som omfatter modellering af PD, LGD og EAD. Modellerne anvendes intensivt til forskellige formål herunder rådgivning af koncernens kunder og rapportering til ledelsen. Dette uddybes i de følgende afsnit.

5.1. Kreditpolitik

Kreditrisikoen styres via Jyske Banks kreditpolitik, der er fastlagt med det mål, at koncernens tab skal være på et acceptabelt niveau i forhold til koncernens kapitalgrundlag og forretningsomfang samt udviklingen i det omgivende samfund. Kundernes forretninger med koncernen skal langsigtet give et tilfredsstillende afkast opgjort efter RAROC-principper.

Der er udfærdiget specifikke kreditpolitikker på alle områder, hvor koncernen påtager sig kreditrisiko, med fastlæggelse af niveauet for kreditrisikoen samt beskrivelse af uønskede forretningstyper. Det bærende element ved bedømmelse af erhvervs-kunders kreditværdighed er deres evne til at servicere gælden med likviditet fra driften sammenholdt med deres finansielle styrke. For privatkunder er balancen mellem nettoindkomst, udgifter og formue afgørende. Politikkerne tilpasses løbende udviklingen på forretningsområderne og de styringsværktøjer, der er til rådighed for kunderådgivere og overvågningsfunktioner.

Der foretages løbende overvågning og analyser af fordelingen af koncernens engagementer på størrelse, brancher og geografiske områder med hovedvægt på at begrænse risikoen i særligt risikofyldte brancher og geografiske områder.

5.2. Kreditorganisation

Jyske Bank lægger afgørende vægt på, at beslutninger om at yde kreditter træffes tæt på kunden. Bevillingsbeføjelser er derfor delegeret til kunderådgiverne i afdelingerne, således at langt de fleste kreditbeslutninger træffes decentralt. Beføjelser til den enkelte kunderådgiver er tildelt ud fra en vurdering af kompetence og behov. Kreditbeslutninger over kunderådgivernes beføjelser foretages fra centralt hold.

Overvågningen af koncernens kreditkvalitet både med hensyn til samlet risiko, risiko på enkeltengagementer og tilfredsstillende spredning af risici sker såvel via kvantitative modeller som ved en specifik overvågning af kreditkvaliteten i den enkelte afdeling og ved gennemgang af udvalgte større engagementer. Overvågningen omfatter herudover såvel en kvalitativ som kvantitativ kontrol af de data, der indgår i risiko- og RAROC-beregningerne.

5.3. Store engagementer

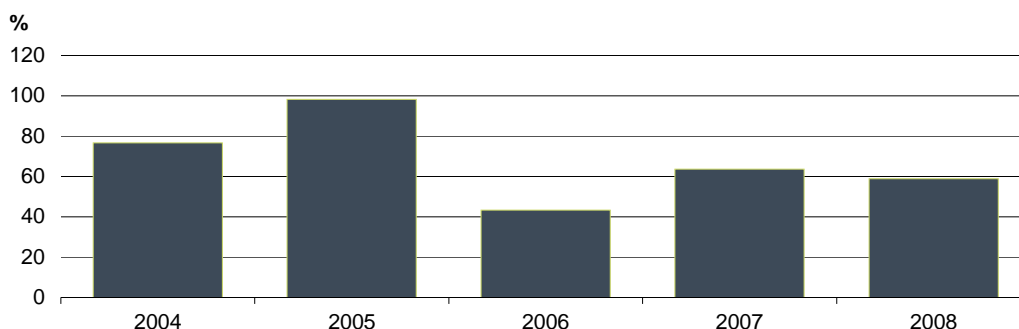
Store engagementer overvåges løbende i henhold til FiL § 145 og må maksimalt udgøre 22% af koncernens basiskapital mod lovens krav om 25%, og der sker løbende overvågning af engagementer større end 10% af koncernens basiskapital. Ligeledes kræver lovgivningen, at summen af engagementer, der hver for sig er større end 10% af koncernens basiskapital, ikke overstiger 800% af basiskapitalen. Den aktuelle procent er 58,9 mod 63,7 ultimo 2007, og udviklingen udtrykker

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

koncernens ønske om at reducere antallet af store engagementer. Koncernen har 5 engagementer større end 10% af basiskapitalen.

Engagementer større end 10% af basiskapitalen

5.4. Kreditvurderingsprocessen

Kreditprocesserne afpasses efter den risiko, der knytter sig til det enkelte engagement. To helt centrale elementer i kreditprocessen er PD og styrkeprofilkarakter.

PD er sandsynligheden for, at kunden defaultter i løbet af det kommende år. En defaultkunde er en kunde, som ikke forventes at honorere alle sine forpligtelser over for koncernen. Langt de fleste kunder tildeles en PD på baggrund af statistiske kreditscoremodeller, som er internt udviklede i koncernen.

Meget store virksomheder og virksomheder inden for specielle brancher tildeles dog en PD på baggrund af en uafhængig ekspertvurdering. Som eksempler kan nævnes ejendomsselskaber, finansieringsselskaber, finansielle institutioner og stater. Her anvendes eventuelle eksterne ratings i den interne kreditvurdering af kunden. Jyske Bank har derfor internt udviklet en oversættelse mellem eksterne ratings og koncernens interne ratings, som tager højde for forskelle i risikoanskuelser og definitioner.

Der er en lang række forhold, som er relevante for beregningen af en kundes PD. Der tages således højde for specifikke forhold vedrørende kunden, men samtidig medtages også forhold omkring den situation, som kunden befinder sig i. I beregningen af PD indgår derfor regnskabstal, kontobevægelser, ledelses- og markedsforhold, branchevurderinger mv. Der indgår også specielle faresignaler omkring kundens kreditmæssige udvikling, betalingsprofil og tabshistorik i beregningen.

For at skabe bedst muligt overblik over kundernes kreditkvalitet oversættes PD til interne ratings kaldet styrkeprofilkarakterer. Styrkeprofilkarakterer måles på en skala fra 1 til 14, hvor 1 er den højeste kreditkvalitet (laveste PD), og 14 er den laveste kreditkvalitet (højeste PD). Skalaen er fast over tid, således at kunderne migrerer op og ned afhængig af deres aktuelle PD. Niveaumæssigt kalibreres PD til den langsigtede andel af defaultkunder målt tilbage til midten af 1980'erne, hvor den seneste større lavkonjunktur begyndte.

Såfremt den modelberegnete styrkeprofilkarakter vurderes til ikke at være retvisende, har uafhængige kredit eksperter mulighed for efter indstilling fra den kundeansvarlige at revurdere styrkeprofilkarakteren.

5.5. Krediteksponeringer

Krediteksponeringernes størrelse opgøres ved beregning af EAD. EAD er den forventede størrelse af engagementet på default-tidspunktet, såfremt kunden defaultter i løbet af det kommende år. Kundens samlede EAD afhænger af specifikke forhold ved kunden og de produkter, kunden er i besiddelse af. Ved de fleste produkttyper er EAD-beregningen baseret på statistiske modeller, men enkelte produkttyper baseres dog på ekspertmodeller.

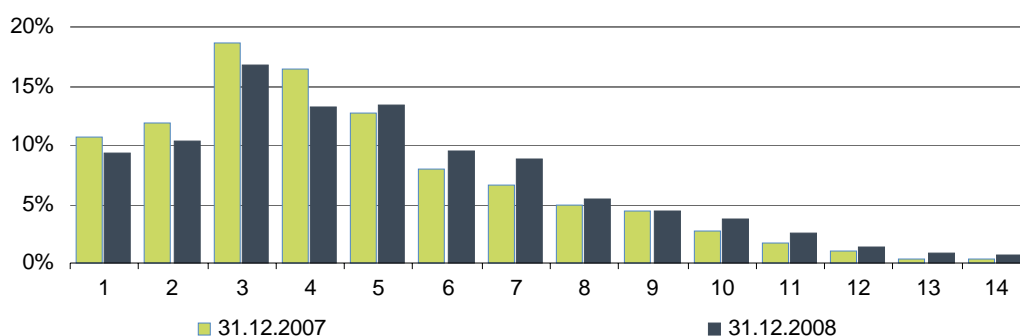
Ved faste lån er eneste usikkerhedsmoment, hvor lang tid der går, før kunden eventuelt misligholder lånet. Usikkerheden er derimod større ved kreditter, hvor kunden selv kan disponere inden for kreditrammen. Her er det afgørende, hvor meget kunden udnytter af den givne kreditramme op til tabstidspunktet. Dette kan modelleres ved hjælp af kundespecifikke forhold samt forhold omkring engagementet.

Garantier og tilsagn er specielle produkter i den henseende, at der skal ske en bestemt begivenhed, for at produktet bliver udnyttet. Det er således væsentligt at vurdere sandsynligheden for, at produktet udnyttes, samt i hvilken grad det udnyttes, givet kunden defaultter inden for det næste år. På disse produkter baseres EAD-parametrene primært på ekspertvurderinger, da det er et område, hvor banken historisk har haft meget få default-hændelser, hvorfor datagrundlaget er for spinkelt til egentlig statistisk modellering.

På afledte finansielle instrumenter opgøres EAD efter EPE-metoden - se nærmere herom under modpartsrisiko.

I det følgende vises Jyske Banks krediteksponeringer målt ved EAD opdelt på en række forskellige karakteristika.

■ Eksponeringer fordelt på styrkeprofil

Note: Eksponering er opgjort som det forventede engagement ved eventuel misligholdelse (Exposure at Default, EAD). Figuren omfatter Jyske Bank og er ekskl. engagementer med banker og stater, der typisk har en styrkeprofil på 1 eller 2. EAD til defaultede kunder, som Jyske Bank har klassificeret som høj eller fuld risiko, indgår ikke i fordelingen på de 14 styrkeprofilklasser. Eksponering til disse kunder udgør 1,8% af Jyske Banks samlede eksponering. Den unratede del af eksponeringerne (ikke vist) i Jyske Bank udgør 4,0%.

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

Gennemsnitlige eksponeringer fordelt på eksponeringskategorier – mio. kr.

Eksponeringskategori	31-12-2008	31-12-2007
Stater	14.584	24.164
Institutter	26.581	19.320
Erhverv	114.575	108.241
Detail i alt	66.678	67.881
1) Ejendomme	31.914	
2) Kval. revolverende	5.914	
3) Øvr. detail	28.850	
Aktier	420	438
Securitiseringer	648	0
Aktiver uden modpart	3.267	3.163
I alt	226.753	223.207

Note: Den gennemsnitlige eksponering er beregnet på baggrund af kvartalsvise observationer i 2008.

Eksponeringerne for 2007 er pr. ultimo 2007, da historisk data for 2007 ikke er opsamlet.

Udlånsvæksten har gennem 2008 været aftagende og har i 4. kvartal været negativ. Udviklingen er tydeligst for de to største eksponeringskategorier, erhvervs- og detaileksponeringer.

Eksponeringer fordelt på restløbetid – mio. kr.

Eksponeringskategori	31-12-2008			I alt
	< 1 år	1-5 år	> 5 år	
Stater	14.263	471	22	14.756
Institutter	32.805	3.590	454	36.849
Erhverv	80.376	16.111	7.512	103.999
Detail ialt	24.532	14.768	25.023	64.323
Aktier	0	0	458	458
Securitiseringer	0	230	2.362	2.592
Aktiver uden modpart	0	0	3.330	3.330
I alt pr. 31-12-2008	151.976	35.170	39.161	226.307
I alt pr. 31-12-2007	145.216	40.546	37.445	223.207

Andelen af udlån med mere end 1 års løbetid er reduceret i løbet af 2008, således udgør andelen af udlån med mere end 1 års løbetid ultimo 2008 33,0% sammenlignet med 34,9% ultimo 2007.

Løbetiderne er især reduceret for eksponeringer til institutter og erhverv.

Branchefordeling af eksponeringer – mio. kr.

	31-12-2008				Aktiver uden modparter	Securiti-seringer
	Stater	Institutter	Erhverv	Aktier		
Stater	12.870	0	0	0	0	0
Offentlige myndigheder	1.776	0	1.012	0	0	0
Banker	40	36.742	1	0	0	37
Landbrug, skovbrug, jagt	0	0	6.680	0	0	0
Fiskeri	0	0	1.515	0	0	0
Fremstilling og råstofudv.	12	0	16.414	0	0	0
Bygge- og anlæg	0	0	3.487	0	0	0
Handel og hotel	0	0	11.129	0	0	0
Transport	0	0	3.765	0	0	0
Finansiering og forsikring	0	104	26.079	0	0	2.511
Ejendomsadm. og service	7	3	29.112	0	0	22
Øvrige erhverv	51	0	4.805	458	3.330	22
I alt pr. 31-12-2008	14.756	36.849	103.999	458	3.330	2.592
I alt pr. 31-12-2007	24.164	19.320	108.241	438	3.162	0

Branchefordeling af eksponeringer (detail) – mio. kr.

	31-12-2008		
	Ejendomme	Kvalificerede revolverende	Øvrige
Stater	0	0	0
Offentlige myndigheder	0	0	0
Banker	0	0	0
Landbrug, skovbrug, jagt	3.161	1	2.243
Fiskeri	17	0	51
Fremstilling og råstofudv.	191	0	509
Bygge- og anlæg	209	0	394
Handel og hotel	702	0	932
Transport	113	0	619
Finansiering og forsikring	0	0	84
Ejendomsadm. og service	235	0	436
Øvrige erhverv	198	0	354
Private	26.548	5.906	21.419
I alt pr. 31-12-2008	31.374	5.907	27.041
I alt pr. 31-12-2007	19.609	5.746	42.526

Branchefordelingen af porteføljen er stort set uændret gennem det seneste år. Der har alene været mindre forskydninger, hvor blandt andet andelen af eksponering til branchegrupperne ”Finansiering og forsikring” og ”Ejendomsadm. og service” er blevet reduceret marginalt.

Af bilag 2 fremgår yderligere en række supplerende fordelinger af kreditrisikoen herunder fordeling på geografi. Af bilaget ses også koncernens eksponering mod specialiseret långivning.

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

5.6. Modpartsrisiko

Modpartsrisiko er risikoen for tab hos en modpart, der ikke overholder sine forpligtelser.

Modpartsrisikoen opstår, når koncernen handler afledte finansielle instrumenter med kunder.

I koncernens politik for styring af modpartsrisiko skelnes mellem små og store modparter. Sidstnævnte inkluderer finansielle institutioner. De grundlæggende opgørelsesprincipper for de nævnte kundetyper er ens, dog er styring af større modparter udbygget med yderligere styringsparametre.

5.6.1. Opgørelsesprincipper og bevilling

Risikoen på koncernens modparter opgøres for risikotyperne rente-, aktie-, valuta- og råvarerisiko.

Principperne herfor er beskrevet i afsnittet vedrørende markedsrisiko.

I styringen og overvågningen af store modparter opgør koncernen ligeledes afviklingsrisiko. Denne risiko opstår ved afvikling af handler med afledte finansielle instrumenter, når den ene part overholder sin forpligtelse og overfører den solgte valuta til modparten, mens den anden part ikke overholder sin forpligtelse. For at reducere afviklingsrisikoen sker al handel så vidt muligt gennem CLS (Continuous Linked Settlement), en anden form for clearingscentral eller via individuel aftale om betalingsnetting.

Jyske Bank opgør dagligt eksponeringen mod de enkelte modparter i koncernens systemer til styring af modpartsrisici, og de indgår i koncernens kreditrisikostyring på linje med øvrige kreditengagementer. Modparten bevilges lines efter individuel risikovurdering af modparten, hvor den aktuelle udnyttelse beregnes ud fra kundens eksponering i de enkelte risici. Minimum en gang årligt eller ved ændring i modpartens kreditværdighed revurderes tildelte lines.

5.6.2. Aftalegrundlag

Ved etablering af lines til afledte finansielle instrumenter bestræber koncernen at reducere risikoen ved oprettelse af

- ISDA, dansk rammeaftale eller serviceaftale, som sikrer koncernen ret til netting af markedsværdier på indgåede handler med afledte finansielle instrumenter
- Serviceaftale og CSA, som sikrer Jyske Bank ret til yderligere sikkerheder, såfremt modpartens negative markedsværdi (gæld til Jyske Bank) overstiger et på forhånd aftalt maksimalt beløb
- CLS, hvor afviklingsrisikoen fjernes, da clearingens foregår gennem en tredje part, som garanterer for udvekslingen

For finansielle modparter vil aftalen som oftest være gensidig, hvilket betyder, at Jyske Bank skal stille sikkerhed over for modparten, hvis markedsværdien i modpartens favør overstiger det aftalte maksimale beløb.

Såfremt der alene handles afledte finansielle instrumenter med kort løbetid (op til 6 måneder), kan der efter individuel vurdering bevilges frafald af serviceaftale.

5.6.3. Modpartsrisiko på afledte finansielle instrumenter og kapitalberegninger

Modpartsrisiko på afledte finansielle instrumenter skal kapitalbelastes såvel regulatorisk (efter kapitalkravsbekendtgørelsen) og i forbindelse med den interne risikostyring (i bankens økonomiske kapitalmodel).

Ved den regulatoriske minimumskapitalopgørelse anvendes den såkaldte markedsværdimetode med tilhørende nettingmetode. Metoden indebærer, at der opgøres et kreditækvivalent beløb svarende til de positive markedsværdier efter netting tillagt en hovedstolsvægt.

Koncernens modpartsrisiko opgjort efter markedsværdimetoden fremgår af nedenstående tabel.

Modpartsrisiko fordelt på sektor – mio. kr.

	31-12-2008	31-12-2007
Statseksponeringer	46	52
Institutedeksponeringer	7.973	8.701
Erhvervseksponeringer	5.174	2.318
Detaleksponeringer	744	250
I alt	13.937	11.321

I koncernens interne risikostyring anvendes et andet og mere nuanceret setup. Det specielle ved afledte finansielle instrumenter er, at den fremtidige cashflow-profil er ukendt. Der anvendes således en model, hvis grundlæggende hensigt er at estimere den fremtidige cashflow- og eksponeringsprofil på baggrund af markedsværdierne og volatiliteten på modpartens produkter. Metoden kaldes også for EPE-metoden (Expected Positive Exposure). Netting indgår naturligvis også i disse beregninger.

5.7. Sikkerheder

Med henblik på at understøtte kreditvurderingen og begrænse risikoen vurderes, om sikkerhedsstillelse er nødvendig. Det er som hovedregel et krav, at kunden stiller hel eller delvis sikkerhed for engagementet. Sikkerheder er derfor en væsentlig del af koncernens vurdering af tabets størrelse i tilfælde af default hos kunden (LGD).

LGD er den andel af koncernens samlede engagement med kunden, som koncernen forventer at tabe, såfremt kunden defaultter i løbet af det kommende år. Kundens LGD afhænger af specifikke forhold ved kunden men også af kundens engagement og de tilhørende sikkerheder. Helt overordnet afhænger LGD således også af Jyske Banks evne til at inddrive betalinger og realisere sikkerheder.

Modelleringen af LGD er i Jyske Bank inddelt i to hovedområder: blanko og sikkerheder. I blankodelen estimeres den andel af kundens blankoengagement, som koncernen er i stand til at inddrive. Her er det kundespecifikke forhold såvel som forhold omkring engagementet, der er afgørende for størrelsen af LGD. I sikkerhedsdelen estimeres det forventede provenu ved realisation af sikkerhederne. Her er det afgørende, hvilken type sikkerheder Jyske Bank har pant i samt aktivernes likviditet. I de tilfælde, hvor der er tale om forholdsvis sjældne aktiver, foretager Jyske Bank et ekspertskøn over provenuet, mens provenuet estimeres statistisk for mere hyppigt forekommende aktivklasser som køretøjer, fast ejendom og finansielle værdipapirer.

Modellerne for fast ejendom og køretøjer indeholder en løbende ajourføring af den værdi, sikkerhederne tillægges, hvor der blandt andet tages højde for markedsmæssige værdiændringer og forringelse som følge af alder. Børsnoterede værdipapirer værdisættes på daglig basis.

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

I beregningen af økonomisk kapital anvendes LGD-estimer, som afspejler koncernens langsigtede tabsandele. I beregningen af minimumskapitalen anvendes LGD-estimer, som afspejler de forventede tabsandele i en lavkonjunktur.

LGD-estimerne er baseret på de stillede sikkerheder, der anvendes til reduktion af kreditrisikoen. Værdien af de stillede sikkerheder, der indgår som kreditrisikoreduktion, fremgår nedenfor.

Sikkerheder fordelt på typer – mio. kr.

	31-12-2008	31-12-2007
Værdipapirer, kontant indestående mv.	35.927	50.388
Ejendomme	37.433	49.823
Transporter	0	0
Løsøre	3.592	3.389
Leasing	0	0
Værdipapirer, kontant indestående mv. i andet pengeinstitut	179	156
Kautioner og garantier	7.350	0
Øvrige sikkerheder	0	0
I alt	84.481	103.756

D

er er udover ovenstående værdier stillet sikkerhed for 4.047 mio. kr. udlån fordelt på en række øvrige kautionstyper, herunder tabs-, efter- og samkautioner.

Der er i 2008 udviklet et nyt system til beregning af sikkerhedsværdi af kautioner og garantier. Der er derfor ikke sammenligningstal for 2007 vedrørende kautioner og garantier. I 2007 var der for 35.463 mio. kr. udlån stillet sikkerhed i form af kautioner og for 2.188 mio. kr. udlån stillet sikkerhed i form af bankgarantier.

Koncernens eksponeringer afdækket med garantier og kautioner fremgår nedenfor. Værdierne er de afdækkede eksponeringers størrelse og må ikke forveksles med den forventede realisationsværdi af den pågældende garanti eller kaution.

■ Eksponeringer afdækket med garantier og kautioner

Eksponeringskategori	31-12-2008		31-12-2007	
	EAD delvis dækket	EAD fuldt dækket	EAD delvis dækket	EAD fuldt dækket
Stater	0	0	0	30
Institutter	0	11	0	16
Erhverv	9.739	28.882	9.725	30.004
Detail ialt	2.081	950	1.753	895
Aktier	0	0	0	0
Securitiseringer	0	0	0	0
Aktiver uden modpart	0	0	0	0
I alt	11.820	29.843	11.478	30.945

5.8. Reestimation og validering af kreditrisikomodeller

Modellerne bag beregningerne af PD, LGD og EAD bliver som minimum reestimeret og valideret én gang årligt, uanset om modellerne er statistisk baserede eller ekspertvurderede. Reestimationen sikrer, at modellerne kontinuerligt afspejler de seneste ændringer i data, således at modellerne giver så nøjagtig og opdateret information som muligt. Valideringen indeholder test af stabilitet, backtesting og benchmarking og har til hensigt at afdække eventuelle områder, der kræver særlig opmærksomhed.

Test af stabilitet har til formål at overvåge, hvorvidt modellernes estimerede parametre er stabile over tid. Identifikation af eventuelle strukturelle brud og systematiske afvigelser i parametre er vigtige aspekter, når der modelleres over så lange tidshorisonter, som det er tilfældet inden for kreditrisiko.

Formålet med back-testing er at sammenligne modellernes forudsigelser med det, der rent faktisk er sket. Her er det vigtigt at korrigere for, at det ofte er nødvendigt at sammenligne langsigtede estimater med kortsigtede realisationer. Eksempelvis er PD for en given STY-klasse kalibreret til et langsigtet niveau, mens realisationerne måles på kort sigt (1 års horisont). Analysen må derfor betinges af, hvor i konjunkturforløbet disse kortsigtede realisationer stammer fra.

Benchmarking er nødvendig for at kunne efterprøve modellerne relativt til andre modeller. Såfremt der eksisterer eksterne modeller, som meningsfuldt kan sammenlignes med de internt udviklede modeller, benyttes disse i benchmarking-analysen. Alternativt opstilles internt udviklede benchmark, som modellerne efterprøves og overvåges i forhold til.

5.9. Nedskrivninger på udlån

Jyske Bank foretager nedskrivninger på udlån, når der er objektiv indikation for værdiforringelse efter IFRS. Kunderådgiverne vurderer løbende - og minimum hvert kvartal - behovet for risikokoder på koncernens kunder.

5.9.1. Individuelle nedskrivninger

Jyske Bank opdeler individuelle nedskrivninger i henholdsvis signifikante og ikke-signifikante nedskrivninger. Nedskrivningen beregnes som forskellen mellem den regnskabsmæssige værdi før nedskrivningen og nutidsværdien af de forventede fremtidige betalinger. Ved vurdering af de forventede fremtidige betalingsstrømme på signifikante udlån tages udgangspunkt i en sandsynlighedsvægtning af de mulige udfald.

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

5.9.2. Gruppevis nedskrivninger

Gruppevis nedskrivninger beregnes i et ratingbaseret nedskrivnings-setup, hvor alle kunder, der ikke behandles individuelt, opdeles i nedskrivningsgrupper på baggrund af blandt andet kundernes styrkeprofilkarakterer på opgørelsestidspunktet. Jyske Banks modeller til beregning af gruppevis nedskrivninger anvender korrigerede tabsparametre, der er udviklet til brug i koncernens økonomiske kapitalmodel. Til anvendelse i nedskrivningssammenhæng er parametrene tilpasset på en række områder, således at disse er i overensstemmelse med IFRS.

Nedskrivningsberegningen tager udgangspunkt i nettoforværringen i kreditrisikopræmien på porteføljeniveau siden etableringstidspunktet. Der anvendes således en nettotilgang ved beregning af gruppevis nedskrivninger i Jyske Bank, hvor der inden for den enkelte nedskrivningsgruppe beregnes nedskrivninger på baggrund af nettoforværringen af de fremtidige betalingsstrømme siden etablering.

Gruppevis objektiv indikation for værdiforringelse er til stede, når der observeres data i en gruppe, der indikerer et fald i gruppens samlede fremtidige betalinger. I disse tilfælde beregnes en gruppe-nedskrivning som det tilbagediskonterede ekstraordinære forventede nettotab på gruppen.

5.10. Hensættelser på garantier og andre forpligtelser

Hensættelse beregnes, når det er sandsynligt, at forpligtelsen vil medføre et træk på koncernens ressourcer, og når forpligtelsen kan måles pålideligt.

Jyske Banks hensættelser til garantier og andre forpligtelser omfatter blandt andet garantier stillet over for samarbejdspartnere, garantier stillet på vegne af koncernens kunder, afledte finansielle instrumenter og uudnyttede kredittilsagn.

På grundlag af historiske tabserfaringer skønner koncernen over de omkostninger, der er nødvendige for at indfri forpligtelser på garantier eller omkostninger som følge af tab på kundens misligholdelse af indgåede finansielle forretninger. Der indgår både en vurdering af risikoen på relevante grupper af garantier og af den aktuelle tabsrisiko på ensartede grupper af kunder.

Hensættelse foretages med den skønnede tabsrisiko.

5.11. Tabsafskrivning

Når et tab skønnes for uundgåeligt, tabsafskrives straks med et beløb svarende til det skønnede tabs størrelse.

5.12. Risikoklasser

Jyske Banks risikoengagementer opdeles i tre kategorier: engagementer med lav, høj og fuld risiko. De to sidstnævnte risikoklasser består af defaultede kunder, der ikke længere i fuldt omfang vurderes at kunne opfylde deres forpligtelser over for koncernen. Derfor tildeles de ikke længere en styrkeprofil-karakter. Risikoklasserne indgår i koncernens nedskrivningsmetode.

Koncernens nedskrivninger, hensættelser og tab opgjort efter regnskabsbekendtgørelsen er vist i de følgende tabeller.

Nedskrivninger på udlån, hensættelser på garantier og tab – mio. kr.

	2008	2007
Nedskrivninger på individuelt vurderede udlån		
Signifikante udlån	805	506
Ikke-signifikante udlån	250	122
I alt	1.055	628
Nedskrivninger på gruppevist vurderede udlån	303	178
Nedskrivninger i alt	1.358	806
Hensættelser på garantier og forpligtelser	179	72
Nedskrivninger og hensættelser i alt	1.537	878
Tab, indgået på tidligere afskrevne fordringer og renteregulering		
Tab på udlån, garantier og forpligtelser mv.	662	176
Indgået på tidligere afskrevne fordringer	186	163
Renteregulering	53	51
I alt	423	-38
Nettopåvirkning indregnet i resultatopgørelsen	1.082	74

Årets driftspåvirkning af tab, nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier er negativ med 1.082 mio. kr., mod 74 mio. kr. i 2007. Stigningen er primært et udtryk for konjunkturskiftet i Danmark, ligesom også den globale finansielle krise har påvirket udviklingen i negativ retning. Den samlede driftspåvirkning er dog fortsat lav i sammenligning med tidligere konjunkturvendinger.

Årets driftspåvirkning af tab, nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier under basisindtjening er negativ med 975 mio. kr., mod 74 mio. kr. i 2007. Herudover er der under nedskrivninger udgiftsført 109 mio. kr. vedrørende Det Private Beredskab.

Koncernens samlede nedskrivningssaldo udgør 1.537 mio.kr., hvilket i et historisk perspektiv også fortsat er et lavt niveau. Den samlede saldo udgør 1,1% af koncernens udlån og garantier.

Koncernens samlede EAD, nedskrivninger og hensættelser – mio. kr.

	31-12-2008	31-12-2007
EAD før nedskrivninger	226.307	223.207
Nedskrivninger og hensættelser	1.537	878

Note: Nedskrivninger og hensættelser på 1.537 mio.kr. er beregnet i overensstemmelse med IFRS på grundlag af krediteksponeringer med objektiv indikation for værdiforringelse inklusive nedskrivninger og hensættelser på grupper af kunder med objektiv indikation for værdiforringelse. Da nedskrivningsmetoden også omfatter kunder, der ikke er misligholdte (default eller past due), udgør nedskrivninger og hensættelser i CRD-sammenhæng alene 1.169 mio. kr., som ses i de efterfølgende tabeller.

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

■ Branchefordeling af eksponeringer for misligholdte fordringer (past-due og defaultede)

Eksponeringskategori	31-12-2008			
	EAD på misligholdte fordringer	Værdiregulering / nedskrivning	Driftspost i året	Konstateret tab
Stater	0	0	0	0
Offentlige myndigheder	0	0	0	0
Banker	0	0	42	24
Landbrug, skovbrug, jagt	130	29	18	6
Fiskeri	33	13	7	0
Fremstilling og råstofudv.	416	156	67	162
Bygge- og anlæg	210	61	27	17
Handel og hotel	428	169	58	49
Transport	73	22	3	0
Finansiering og forsikring	511	167	106	35
Ejendomsadm. Og service	897	317	70	267
Øvrige erhverv	142	54	39	9
Private	805	181	50	93
I alt pr. 31-12-2008	3.645	1.169	487	662
I alt pr. 31-12-2007	2.379	685	265	176

Note: Driftsposten i året fordelt på brancher er for individuelle nedskrivningsengagementer jf. IFRS og betragtes som misligholdte i opgørelsen af koncernens solvenskrav. Driftsposten for koncernens øvrige værdireguleringer / nedskrivninger har i året været 173 mio. kr., således den samlede driftspost for året er 660 mio. kr.

Eksponering til misligholdte fordringer er ligesom værdireguleringen øget i 2008 og afspejler den samfundsøkonomiske udvikling gennem 2008.

Den geografiske fordeling er vist i bilag 2, hvoraf der også fremgår oplysninger omkring landefordeling, uudnyttede forpligtelser mv. på misligholdte eksponeringer.

6. Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for det tab, som kan opstå, når markedsværdien af koncernens aktiver og forpligtelser ændrer sig som følge af kursændringer på de finansielle markeder.

Jyske Bank påtager sig markedsrisiko som følge af dispositioner foretaget på de finansielle markeder samt almindelige bankforretninger som ind- og udlån. I opgørelsen af Jyske Banks markedsrisiko indgår alle produkter, som indeholder en eller flere af de nedennævnte risici.

- Renterisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i markedrenterne
- Valutakursrisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i valutakurserne
- Aktierisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i aktiekurserne
- Råvarerisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i råvarepriserne
- Volatilitetsrisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i volatiliteterne

Visse finansielle instrumenter indeholder elementer af kreditrisiko, også kaldet værdipapirbaserede kreditrisici. Denne type kreditrisiko styres og overvåges parallelt med markedsrisikoen.

6.1. Politik og forankring

Jyske Banks bestyrelse fastlægger de overordnede rammer for markedsrisiko og videredelegerer beføjelserne til direktionen. Rammerne understøtter de overordnede strategiske retningslinjer for bestyrelsens risikoprofil på markedsrisikoområdet. En yderligere begrænsning af beføjelserne foretages inden delegering til de ansvarlige for Finans og Jyske Markets, der som de eneste enheder i Jyske Bank må have markedsrisici af betydning.

Jyske Markets beføjelser er tilpasset således, at de primært understøtter den daglige handelsomsætning. Strategiske positioner tages primært i Finans, hvilket størrelsen af områdets beføjelser afspejler.

Disponering under de respektive beføjelser er understøttet af udførlige forretningsgange i både Jyske Markets og Finans.

For at kunne følge markedsudviklingen på nærmeste hold og derved have mulighed for at tilpasse eventuelle afvigelser mellem koncernens faktiske risikoprofil og den tilsigtede, afholdes der månedlige møder i Koncernlikviditetskomitéen. På møderne deltager flere direktionsmedlemmer samt repræsentanter fra Finans og Jyske Markets.

6.2. Overvågning og rapportering

Overvågningen af alle risikopositionerne foretages dagligt af afdelingen, Markedsrisiko, som ikke har forretningsansvar. Positioner, der overskrider de fastlagte beføjelser eller risikostyringspolitikken, rapporteres straks til direktionen. Såfremt positionerne overstiger direktionens samlede beføjelse, rapporteres der straks til bestyrelsen og Intern revision.

Der udarbejdes månedlige beføjelsesoversigter over de forskellige enheders udnyttelsesgrader, som fremsendes til direktionen og bestyrelsen.

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

6.3. Markedsrisikotyper

Jyske Bank skal dagligt håndtere flere forskellige typer af markedsrisici. Hver risikotype har særlige karakteristika og styres ved såvel individuelle risikomål som samlet gennem koncernens VaR-model. Til afdækning af markedsrisici anvendes også afledte finansielle instrumenter, der ikke alene kan styres under de førnævnte risikomål. Det gælder eksempelvis ikke-lineære produkter som valuta- og renteoptioner. Styringen heraf suppleres derfor af risikomål udviklet i henhold til klassisk optionsteori.

6.3.1. Renterisiko

Renterisikoen beregnes dagligt på baggrund af varighedsmål. Dette mål defineres som renterisikoen ved en generel stigning i renteniveauet på ét procentpoint (Renterisiko 1). Varigheden angiver den procentvise gevinst eller det procentvise tab, hvis samtlige renter (i alle valutaer og over alle rentekurver) øjeblikkelig stiger med ét procentpoint. Beregningen foretages på baggrund af hele porteføljen af renterelaterede instrumenter i både Finans og Jyske Markets.

Som følge af Jyske Banks eksponering over for danske realkreditobligationer er der udviklet en avanceret risikostyringsmodel, der tager hensyn til muligheden for førtidsindfrielse. Danske realkreditobligationer udstedes for en stor dels vedkommende med en indbygget ret til førtidsindfrielse til kurs 100. Denne ret betyder, at almindelige risikonøgletal som eksempelvis varighedsbegrebet ikke er optimale, medmindre de justeres for den indbyggede ret til førtidsindfrielse. Risikostyringen omfatter således beregning og rammer på positioner i Option-Adjusted Spreads (OAS-positioner).

Renterisikoen beregnes med udgangspunkt i aftalte betalinger. Det forudsættes, at kunden og koncernen overholder de aftalte kontraktuelle betalinger, dog er visse lån ydet til fast rente med mulighed for førtidig indfrielse. Renterisiko 1 er korrigeret for dette optionselement. Jyske Bank har ikke fastforrentede mellemværender med ubestemt løbetid.

I tillæg til renterisiko 1 beregner Jyske Bank endvidere renterisiko 2, der er specifik for Jyske Bank. Baggrunden herfor er, at renterisiko 1 på en række punkter vurderes at være for simpel. Renterisiko 1 tager eksempelvis ikke højde for de risici, der er knyttet til spændforretninger mellem rentepositioner i forskellige instrumenter og valutaer. Renterisiko 2 beregnes derfor som renterisiko 1 plus tillæg for rentestrukturrisici, volatilitetsrisici, landerisici og basisrisici.

6.3.2. Valutarisiko

Valutarisiko beregnes i henhold til Finanstilsynets kapitaldækningsbekendtgørelse. Valutakursindikator 1 opgøres som summen af den største numeriske værdi af nettotilgodehavender (lang position) eller nettogæld (kort position) for hver valuta opgjort i DKK. Risikoen i henhold til indikator 1 rapporteres til myndighederne hvert kvartal.

Valutaindikator 1 tager ikke højde for, at nogle valutaer er mere volatile og måske mindre likvide end andre. Derfor benytter Jyske Bank til styringsformål en vægtet valutaindikator 1 (Jyske Valutaindikator).

6.3.3. Aktierisiko

Aktierisiko opgøres ved type A og B.

Aktierisiko A opgøres som 10% af nettoeksponeringen i aktier, hvor nettoeksponeringen er opgjort som positive eksponeringer fratrukket negative eksponeringer. Aktierisiko A udtrykker således størrelsen af det tab/den gevinst, der vil være resultatet af en global kursændring på 10%.

Aktierisiko B opgøres som 10% af den numeriske eksponering i aktier. Dette risikomål udtrykker således bruttoeksponeringen, idet risikomålet viser størrelsen af det tab, der vil være resultat af et 10% kursfald på alle positive eksponeringer samtidig med en 10% kursstigning på alle negative eksponeringer.

Jyske Bank-aktier samt finansielle sektoraktier mv. er ikke medtaget i aktierisiko A og B. Foruden aktierisiko A og B har koncernen limitering af enkelteksponeringer i aktier med henblik på at begrænse koncentrationsrisikoen, herunder er andelen af Jyske bank-aktier også limiteret.

6.3.4. Råvarerisiko

Råvarerisiko opgøres ved type A og B.

Råvarerisiko A opgøres som den samlede nettoeksponering i råvarer, hvor nettoeksponeringen er opgjort som positive eksponeringer fratrukket negative eksponeringer. Der er således modregningsret på tværs af råvaretyper og forfaldstidspunkter.

Råvarerisiko B opgøres som den samlede numeriske eksponering i råvarer. Dette risikomål opgør således bruttoeksponeringen, hvor der kun er modregningsret for kontrakter med samme underliggende råvare og samme forfaldsdato.

6.3.5. Afledte finansielle instrumenter og indbyggede optioner

Afledte finansielle instrumenter (derivater) anvendes af såvel kunder som koncernen til afdækning og styring af markedsrisici. Markedsrisici på disse instrumenter indgår i koncernens markedsrisiko-opgørelser.

Risikoen på ikke-lineære derivater samt produkter med indbyggede optioner kan ikke opgøres tilstrækkeligt ved ovennævnte risikomål. Det drejer sig primært om rente- og valutaoptioner samt realkreditobligationer. I stedet opgøres risikoen ved positionernes delta-, gamma- og/eller vegarisiko.

6.3.6. Værdipapirbaseret kreditrisiko

Værdipapirbaseret kreditrisiko relaterer sig til koncernens obligationsbeholdning. Kreditelementet afspejles ikke i renterisikomålene og fordrer derfor en selvstændig styring.

Jyske Bank styrer eksponeringen i værdipapirbaserede kreditrisici på basis af en limiteret koncentrationsrisiko angivet ved værdipapirenes kreditkvalitet, der er defineret ved ratings fra anerkendte ratingbureauer. På basis af papirenes kreditkvalitet opgøres koncentrationsrisikoen på ratingklasser og obligationstyper. Der opereres dermed med forskellige limits afhængig af, om værdipapiret er en stats-, erhvervs- eller en struktureret kreditobligation (CLO/CDO).

Endelig er koncentrationsrisikoen limiteret på enkelteksponeringer.

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

6.4. Value-at-Risk

Jyske Bank anvender Value-at-Risk-metoden (VaR) til beregning og overvågning af markedsrisici. Value-at-Risk udtrykker den maksimale tabsrisiko over en periode, baseret på den historiske udvikling i de enkelte forretningstypers kurs og samvariation. Der er opstillet og uddelegeret risikobeføjelser på VaR.

Modellen er en parametrisk VaR baseret på en forbedret Risk Metrics-model. Volatiliteter og kovarianser i modellen er estimeret på baggrund af data seks måneder tilbage i tiden. Dataene er vægtet således, at de seneste observationer vægter mest. VaR-metoden er specielt tilpasset, så den afspejler den indbyggede risiko for førtidsindfrielse på danske realkreditobligationer.

Risikobeføjelser opgøres med 99 % sandsynlighed samt på basis af 1 dags horisont og defineres som Daily Earnings at Risk (DEaR). En 99 % DEaR indikerer 1 % sandsynlighed for, at dagens faktiske kursreguleringer overskrider DEaR-tallet. Med andre ord bør der på årsbasis i gennemsnit være 2-3 dage, hvor koncernens kursreguleringer overstiger den DEaR, som VaR-modellen har estimeret. En sådan hændelse betegnes en outlier.

6.4.1. Back-testing

For at vurdere nøjagtigheden af VaR-modellen foretages der dagligt back-testing af modellen, hvor den estimerede VaR sammenlignes med den faktiske daglige kursregulering på markedsrisikorelaterede positioner. Back-testing foretages og rapporteres for 99 % DEaR.

Jyske Bank har anvendt VaR i risikoopgørelser siden 2001. I den periode har der i gennemsnit været 2 outliers årligt med en variationsbredde inden for 1-3 outliers, hvilket underbygger validiteten af Jyske Banks VaR-model.

6.5. Scenariobaserede stress-test

I forbindelse med det månedlige oplæg til Koncernlikviditetkomitéen udarbejder Finans scenariobaserede stress-test af deres positioner. Disse stress-test har dog ikke direkte indflydelse på opgørelsen af den økonomiske kapital og anvendes heller ikke direkte i beføjelsesstrukturen.

6.6. Følsomhedsanalyser

Jyske Bank har i vidt omfang modsatrettede positioner på tværs af markeder. Det værst tænkelige scenarium er, at alle lange (positive) positioner falder i kurs, mens korte (negative) positioner stiger i kurs. Resultateffekten af en sådan negativ kursudvikling for koncernen, beregnet ved en negativ renteændring på 0,5 %-point, er vist i nedenstående tabel. Endvidere er vist koncernens følsomhed over for en stigning i renteniveauet på 1 procentpoint samt følsomheden over for et globalt fald i aktiemarkedene på 10 %. Følsomhedsanalyserne er udtryk for en alt andet lige-betragtning, hvilket vil være usandsynlig i virkeligheden.

Følsomhedsanalyser – mio. kr.

Risikovariabel	Resultatpåvirkning
Renteniveauet stiger 1 % point*	-155
Negativ renteændring 0,5 % point	-135
Generelt aktiefald på 10%	-116
Negativ aktieændring 5 %	-26
Negativ råvareændring 5 %	-2
Negativ valutaændring 5 %**	-60

* Scenariet svarer til koncernens risikomål "Renterisiko 1"

** Der ses bort fra EUR ved beregningen

Der er tale om et mildt stress-scenarium. Med "negativ" forstås, at lange positioner falder i kurs, og korte positioner stiger i kurs. Alle opgjort pr. valuta.

6.7. Solvenskrav

I tabellen nedenfor er vist koncernens solvenskrav med henblik på positioner med markedsrisici.

Solvenskrav, markedsrisiko - mio. kr.

	31-12-2008		31-12-2007	
	Risikovægtede beløb	Solvenskrav	Risikovægtede beløb	Solvenskrav
Gældsinstrumenter	7.650	612	12.503	1.000
Aktier m.v.	279	22	431	34
Råvarer	80	6	92	7
Optionstillæg	0	0	0	0
Valutaposition	1.020	82	2.709	217
Total	9.029	722	15.735	1.259

6.8. Aktier uden for handelsbeholdning

Aktier uden for handelsbeholdningen indgår ikke i aktierisiko A og B. Der er fortrinsvis tale om finansielle sektoraktier, som relaterer sig til koncernens almindelige driftsaktiviteter. Der er ikke planer om videresalg.

Aktier uden for handelsbeholdning - mio. kr.

	31-12-2008	31-12-2007	Urealiseret gevinst
Total	507	481	27

Aktier uden for handelsbeholdningen indgår som en del af forudsætningen for Jyske Banks almindelige forretningsaktivitet.

Aktierne er optaget til dagsværdi som beskrevet i anvendt regnskabspraksis i koncernens årsrapport. Urealiserede kursgevinster/tab har påvirket årets driftsresultat.

7. Likviditetsrisiko og –styring

Likviditetsrisiko er risikoen for, at Jyske Bank kun kan opfylde sine betalingsforpligtelser til stærkt øgede omkostninger eller ultimativt ikke er i stand til at opfylde sine betalingsforpligtelser i takt med, at de forfalder.

Likviditetsrisiko opstår, når likviditeten på aktivsiden er bundet længere end finansieringen på forpligtelsessiden. Koncernens ledelse fastlægger risikovilligheden for likviditetsrisiko forstået som balancen mellem risikoniveau og Jyske Banks omkostninger ved afdækning af likviditetsrisiko.

7.1. Formål og overordnet setup

Det generelle formål med Jyske Banks likviditetsstyring er at sikre tilstrækkelig kort- og langsigtet likviditet til rettidig honorering af Jyske Banks betalingsforpligtelser til rimelige finansieringsomkostninger. Opnåelse af dette overordnede mål sikres ved nedenstående delmålsætninger og politikker:

1. En vedvarende stærk og stabil indlånsbase, som sikrer stabilitet i den langsigtede finansiering af koncernens udlånsaktiviteter
2. Fastholdelse af et højt ratingniveau hos internationale ratingbureauer
3. Aktiv deltagelse på de internationale pengemarkeder samt adgang til de internationale kapitalmarkeder ved anvendelse af låneprogrammer. Sammen med en høj rating sikrer det, at koncernen kontinuerligt har adgang til en meget diversificeret og professionel finansieringsbase
4. Opretholdelse af en betydelig højlikvid likviditetsbuffer, der sammen med en fornuftig styring af afløbsprofilen på kapitalmarkedsfinansiering sikrer, at koncernen kan klare sig igennem den løbende drift over en etårig horisont uden at være afhængig af kapitalmarkedsfinansiering. Likviditetsbufferen kan således på kort og mellemlangt sigt opveje effekten af en ugunstig likviditetssituation

I overensstemmelse med retningslinjerne fra Baselkomitéen hviler koncernens likviditetsstyring på

- Gap-analyse mellem fremtidige ind- og udbetalinger
- Stress-test, som anvendes i beføjelsesstruktur
- Likviditetsnødplan

7.2. Styring og overvågning

Bestyrelsen har vedtaget en likviditetspolitik, der blandt andet fastsætter en specifik kritisk tidshorisont for koncernens likviditetsposition under et ugunstigt stress-scenarie. Direktionen har på basis af disse overordnede limits udstukket specifikke operationelle beføjelser til henholdsvis Jyske Markets og Finans. Jyske Markets og Finans har til opgave på daglig basis at overvåge og styre likviditeten i henhold til de beføjelser og retningslinjer, der sikrer overholdelse af den valgte likviditetspolitik og risikoprofil. Herudover har Finans til opgave at sikre overholdelse af specifikke retningslinjer og rammer for aktivernes likviditetsgrad og diversifikation af koncernens finansieringskilder.

Likviditetspositioner overvåges dagligt af Risikostyring i forhold til de fastlagte beføjelser. Overskridelser rapporteres straks til direktionen.

7.2.1. Den kortsigtede likviditetsstyring

Den kortsigtede likviditetsstyring udføres af Jyske Markets. Jyske Markets er aktiv på de internationale pengemarkeder i alle større valutaer og relaterede derivater. Jyske Markets er endvidere prisstiller i de nordiske interbankpengemarkeder. Jyske Markets er underlagt beføjelser på den korte finansiering på interbank- og engrosaftalemarkedet samt beføjelser på den maksimale placering på længere løbetider på samme markeder.

7.2.2. Den strategiske likviditetsstyring

Den strategiske likviditetsstyring udføres af Finans. Den strategiske styring baseres på risikoopgørelser af koncernens likviditetsposition i forskellige stress-scenarier. Udgangspunktet for risikoopgørelserne er gap-analyser, der foretages med udgangspunkt i hver enkelt betaling. Betalinger fra aktivsiden i likviditetsbalancen inddeles i grupper efter deres likviditetsgrad, mens betalinger fra forpligtelsesiden inddeles i grupper efter deres forventede stabilitet i forskellige scenarier.

Som udgangspunkt bygger gap-analyserne på de kontraktligt fastsatte forfaldstidspunkter for de enkelte betalinger. Der tages dog hensyn til, at en del af balancen reelt har en løbetid, der afviger fra den kontraktligt fastsatte. I gap-analyserne anvendes derfor scenariespecifikke forventninger til kunders adfærd i de tilfælde, hvor den kontraktlige løbetid ikke anses for at være retvisende for den reelle løbetid på henholdsvis ind- og udlån. I relevante stress-scenarier anvendes likviditetsreserven til at dække negative betalings-gaps.

Formålet med at integrere stress-scenarier i beføjelsesstrukturen er at sikre, at koncernen til enhver tid kan opfylde sine forpligtelser og opretholde driften over en specifik tidshorisont, hvis der opstår en krisesituation, hvor koncernen måtte være afskåret fra en væsentlig del af sine normale finansieringskilder.

Finans har ansvaret for løbende at sikre, at koncernen kan overholde den kritiske overlevelshorisont i de 3 scenarier, der anvendes i den strategiske styring:

Scenarie 1 – et hårdt Jyske Bank-specifikt stress-scenarie, der overvåges dagligt

- Hårdt Jyske Bank-specifikt stress-scenarie med kort kritisk overlevelshorisont, hvor koncernen skal kunne modstå, at en bredere del af koncernens kurs- og kreditfølsomme finansiering ikke kan refinansieres. Udover, at koncernen ikke kan refinansiere sig på kapitalmarkederne, antages ligeledes afløb af alle større anfordrings- og aftaleindlån

Scenarie 2 - et bredt sektor stress-scenarie, der overvåges løbende

- Bred generel kapital- og pengemarkedskrise, der i nogen grad spreder sig til privatkunder og blandt andet medfører træk på uudnyttede lines og commitments til større kunder. Jyske Bank oplever samtidig en stagnation i indlånsvæksten, og muligheden for at refinansiere sig på de internationale kapitalmarkeder udtørrer. Målsætningen er en horisont på 6 måneder, hvor basisbankdriften skal opretholdes

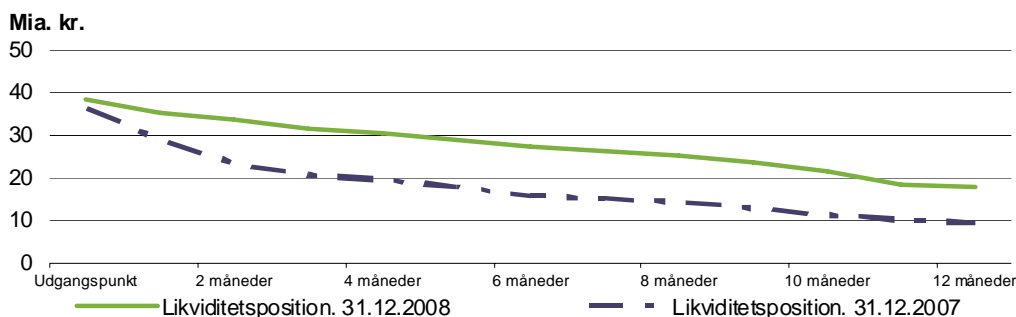
Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

Scenarie 3 - et mildt sektor stress-scenarie, der overvåges løbende

- En mild ikke-Jyske Bank-specifik kapitalmarkedskrise med en overlevelseshorisont på mindst et år. Koncernen skal kunne modstå afløb af kapitalmarkedsfinansiering defineret ved interbankmarkedet, Commercial Paper og EMTN-udstedelser samtidig med, at koncernen skal kunne finansiere en normal vækst i udlån

Likviditetsposition og afløb

7.3. Likviditetsnødplan

Likviditetsnødplanen træder i kraft, hvis koncernen kun kan overholde interne beføjelser til stærkt forøgede omkostninger eller ultimativt ikke er i stand til at opretholde de kritiske tidshorisonter. Nødplanen beskriver et detaljeret sæt af rapporter til ledelsesbeslutning og fastlægger et bredt katalog over mulige handlinger, der kan styrke koncernens likviditetssituation.

Jyske Bank har i løbet af 2008 på intet tidspunkt oplevet vanskeligheder ved at overholde de stressbaserede interne beføjelser og retningslinjer.

7.4. Koncernens likviditetsberedskab

Jyske Banks samlede værdipapirbeholdning består af en handelsportefølje i Jyske Markets og Finans' beholdning af værdipapirer. Handelsporteføljen er en funktion af Jyske Markets' kundedrevne forretninger og den helt korte operationelle likviditetsstyring. Finans' værdipapirbeholdning består af en egenbeholdning af værdipapirer med markedsrisikopositioner samt en strategisk likviditetsportefølje. Likviditetsporteføljen skal sikre overholdelse af koncernens strategiske likviditetsrisikoprofil samt udjævne udsvingene fra koncernens markedsrisikopositioner.

Jyske Bank har i 4. kvartal 2008 udnyttet de nye muligheder for reklassificering af dele af handelsbeholdningen fra markedsværdi til amortiseret kostpris, jf. selskabsmeddelelse af 3. november 2008.

Jyske Banks samlede likviditetsberedskab består kun af aktiver, som ikke er båndlagt til sikkerhedsstillelse, eller som ikke anvendes i den daglige drift af koncernen. Sådanne aktiver kan enten sælges hurtigt eller pantsættes som sikkerhed for lån og kan således anvendes til en hurtig og effektiv likviditetsfremskaffelse. Fremskaffelsen af sikret finansiering er ikke afhængig af Jyske Banks kreditværdighed men afhænger alene af kvaliteten af aktiverne, der stilles til sikkerhed. I beregningen af koncernens samlede likviditetsberedskab tages højde for mulige værdiforringelser af de respektive aktiver.

Jyske Banks værdipapirbeholdning er i likviditetsmæssig sammenhæng opdelt i 5 grupper efter likviditetsgrad:

1. Ultra-likvide aktiver - DKK-aktiver, der kan belånes i Nationalbanken: Indskudsbeviser i Nationalbanken, danske stats- og realkreditobligationer
2. Meget likvide aktiver - EUR-aktiver, der kan belånes i den europæiske centralbank, ECB: Europæiske stats- og realkreditobligationer samt finansielle senior-udstedelser
3. Likvide aktiver: Som i gruppe 2, blot i anden valuta end EUR
4. Øvrige likvide aktiver: Øvrige kreditsikre likvide obligationer
5. Relativt illikvide aktiver: Emerging Market-obligationer, kreditobligationer og aktier

Jyske Bank har en overordnet politik for størrelsen og kvaliteten af det samlede likviditetsberedskab, som justeres i takt med koncernens balancesammensætning og risikoprofil i øvrigt. Herudover opereres der med specifikke retningslinier for de værdipapirer, der indgår i den strategiske likviditetsportefølje.

Politikken for likviditetsberedskabet indebærer i praksis, at en overvejende del af beredskabet består af aktiver i likviditetsgruppe 1 og subsidiært gruppe 2. Det er således koncernens politik, at minimumsbeføjelsen på stress-scenarie 1 skal kunne overholdes alene ved frigørelse af likviditet fra aktiver i likviditetsgruppe 1 og 2.

Ultimo 2008 udgør koncernens likviditetsberedskab godt 38 mia. kr. inkl. koncernens syndikerede lånefacilitet på EUR 500 mio. mod 36 mia. kr. ultimo 2007. Indskudsbeviser i Nationalbanken udgør 12 mia. kr., og resten af beredskabet består hovedsageligt af højlikvide danske realkreditobligationer.

Koncernens likviditetsreserve målt ved § 152, stk. 1, nr. 2 i Lov om Finansiell Virksomhed har til stadighed ligget højt. Ultimo december ligger likviditetsbrøken på 19,9%, hvilket er en overdækning på 99,9% mod 102,1% ultimo 2007.

7.5. Finansiering

Jyske Banks primære finansieringskilde er indskud fra kunder. Koncernen har en solid og veldiversificeret indlånsbase, og bankindlån finansierer ultimo december 2008 89% af bankudlån mod 78% ultimo 2007.

Koncernens øvrige finansieringskilder er interbank-markedet, aftalemarkedet, bilaterale aftaler, markedet for commercial paper og markedet for udstedelse af obligationer.

Finansiering via interbank- og engrosaftalemarkedet foretages via Jyske Markets som led i den korte operationelle likviditetsstyring. Jyske Markets finansierer desuden egne engros-relaterede aktiviteter gennem optagelse af usikrede lån på engros-aftalemarkedet og interbank-markederne. Kontinuerlig aktivitet i disse markeder bidrager til en større sikkerhed med hensyn til at kunne genfinansiere den korte likviditet og er en naturlig del af Jyske Markets' forretningsgrundlag.

I 2006 etablerede Jyske Bank en EUR 500 mio. revolverende syndikeret lånefacilitet med Citigroup Corporate and Investment Banking, Deutsche Bank AG, London Branch, J.P. Morgan plc og SOCIÉTÉ GÉNÉRALE Corporate & Investment Banking som lead managers. Der er i alt 15 banker, der har committet sig under faciliteten. Målt konservativt på Moodys' ratingskala var facilitetens vægtede

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

kreditrating ultimo 2008 Aa2. Faciliteten skal anvendes som en sikring af tilgang til hurtig finansiering også under eventuelle vanskelige forhold.

7.5.1. Kapitalmarkedsfinansiering via låneprogrammer

Finans har ansvaret for koncernens langsigtede strukturelle likvidetsrisikoprofil, og det omfatter styring af koncernens overordnede balancestruktur. Udviklingen i koncernens balance overvåges på daglig basis af Finans. Med henblik på overholdelse af såvel de korte operationelle beføjelser som de mere langsigtede strategiske retningslinier overvåges, at der ikke oparbejdes et u hensigtsmæssigt finansieringsmismatch i balancen. Til styring af den langsigtede strategiske risikoprofil anvendes to forskellige låneprogrammer for at sikre, at koncernen har en maksimal fleksibilitet for valg af løbetid, valuta, rente (fast/variabel) og investorbasis.

Låneprogrammer - mia.

Låneprogrammer	Låneramme
French Commercial Paper (CP)	EUR 3
European Medium Term Note (EMTN)	USD 8

Det franskgulerede CP-program er etableret for at sikre diversifikationen og dybden i den korte og mellemlange likviditetsstyring i relation til overholdelse af koncernens likviditetsmålsætning. Finansiering under programmet vil typisk have en løbetid på 3-6 måneder. Den maksimale løbetid er 1 år. Fremskaffelse af likviditet under faciliteten udgjorde ultimo 2008 8,9 mia. kr. (1,2 mia. EUR). Jyske Bank har i programmets levetid skabt et stort kendskab til koncernens CP-program blandt investorerne. Det generelle CP-marked har været påvirket af krisen på de internationale finans- og pengemarkeder. Koncernens finansiering via programmet er imidlertid opretholdt på et tilfredsstillende niveau i løbet af 2008.

Udestående CP program

Mia. kr.

Til den langsigtede finansiering på de internationale kapitalmarkeder har koncernen siden 1999 anvendt et Euro Medium Term Note Programme (EMTN). Den typiske løbetid på seniorgæld ligger mellem 2 og 10 år. Ultimo 2008 udgjorde udstedelser under programmet 30,6 mia. kr. (5,6 mia. USD). Den primære investorbasis for obligationer udstedt under EMTN er geografisk godt diversificeret inden for Europa. Koncernen arbejder kontinuert på at fastholde investorbasisen og kendskabet til Jyske Bank i

god tid, før et finansieringsbehov opstår. Ultimo 2008 har Jyske Bank fem udestående benchmark-obligationer på markedet.

Benchmark-udstedelser pr. 31.12.2008

Valuta og størrelse	Udløb
USD 750 mio.	16.12.2009
USD 500 mio.	06.06.2011
USD 500 mio.	04.04.2012
EUR 500 mio.	06.06.2013
EUR 600 mio.	31.03.2014

Jyske Bank har på trods af pengemarkedskrisen i 2008 fortsat kunnet anvende EMTN-programmet til lang og mellemlang finansiering på de internationale kapitalmarkeder. I 2008 er koncernens finansieringsbehov på de internationale kapitalmarkeder blevet fuldt ud dækket via mindre ”private placements”.

7.5.2. Kreditvurderinger

Koncernens kreditvurderinger er afgørende for prisen på likviditets- og kapitalfremskaffelse samt muligheden for finansiell fleksibilitet i form af adgang til en bred investorbasis. Såvel Standard and Poor’s som Moody’s har holdt koncernens ratings uændrede i 2008 men har dog ændret outlook fra stabil til negativ i henholdsvis september og november primært som følge af deres syn på dansk økonomi.

Kreditvurderinger

	Lang gæld	Kort gæld	Individuel
Moody's			
1993	A3	P-2	-
1997	A2	P-1	C+
1999	A1	P-1	C+
2001	A1	P-1	B-
2007	Aa2	P-1	B-
2008	Aa2	P-1	B-
Standard og Poor's			
2006	A	A-1	-
2007	A+	A-1	-
2008	A+	A-1	-

8. Operationel risiko

Jyske Bank overvåger og styrer aktivt operationelle risici for at reducere risikoen for, at der sker operationelle hændelser med væsentlige tab til følge. Det primære fokus er på koncernens største risici med store potentielle tab.

Operationel risiko er defineret som risikoen for tab som følge af

- utilstrækkelige eller fejlslagne interne processer
- menneskelige eller systemmæssige fejl
- eksterne begivenheder

8.1. Risikoidentifikation, vurdering og overvågning

Jyske Bank har valgt at anvende en scenariebaseret analysemetode. Analyserne foretages af en af forretningen uafhængig funktion placeret i området Risikostyring.

I scenarieanalyserne kortlægges koncernens største operationelle risici ved at analysere de centrale processer og hændelser, der kan være årsag til potentielle tab. Gennem en vurdering af effektiviteten af kontrolmiljøet fremhæves eventuelle risici, der ikke i tilstrækkelig grad afdækkes af de etablerede kontroller. Scenarieanalyserne indeholder endvidere også forslag til, hvordan de operationelle risici kan reduceres og er dermed et effektivt værktøj for ledelsen og de ansvarlige forretningsenheder i styringen af risiciene.

Alle de risikoscenarier, der kan medføre direkte eller indirekte tab på over 5 mio. kr., eller som kan skade koncernens image betydeligt, analyseres. Scenarierne identificeres i samarbejde med ledelsen med udgangspunkt i interne og eksterne hændelser.

Der arbejdes p.t. med 50-60 scenarier, som dækker alle forretningsområder i koncernen. Scenarierne dækker en bred vifte af risici såsom fejlrådgivning, handelsfejl, fejl i modeller eller fejl i interne og eksterne rapporteringer, ligesom risikoen for intern svindel herunder "rogue trading" eller ekstern svindel behandles. Operationelle risici hos vigtige samarbejdspartnere er også dækket, herunder nedbrud i IT-drift varetaget af JN Data eller nedbrud hos clearingpartnere.

Udviklingen i den operationelle risiko overvåges løbende for at sikre det bedst mulige grundlag for styringen af risiciene, herunder opgørelse af en retvisende økonomisk kapital. Overvågningen bygger på følgende elementer:

- Løbende dialog med ledelsen for at sikre, at alle væsentlige operationelle risici i koncernen er afspejlet i risikoscenarierne
- Evaluering af eksisterende risikoscenarier, risikoeksponering og kontrolmiljø i samarbejde med forretningsenhedernes eksperter
- Overvågning af risikoindikatorer i form af nøgletal, som afspejler udviklingen i det enkelte risikoscenarie
- Tab på over 5.000 kr. som følge af operationelle fejl eller hændelser registreres, overvåges, analyseres og rapporteres løbende med henblik på at optimere processer og reducere fremtidige tab

Ekstraordinære evalueringer af eksisterende risikoscenarier sker efter ønske fra ledelsen, eller når det skønnes relevant som følge af ekstraordinære interne eller eksterne hændelser.

8.2. Styring af operationelle risici

Direktionen og de ansvarlige enhedsdirektører har det overordnede ansvar for styringen af operationelle risici, hvilket er en integreret del af den daglige drift og sker gennem et system af omfattende politikker og kontrolforanstaltninger, der er udarbejdet med henblik på et optimalt procesmiljø. På baggrund af scenarierapporter og regelmæssig rapportering om udviklingen i koncernens operationelle risici vurderer ledelsen løbende koncernens eksponering og træffer beslutninger om eventuelle tiltag til reduktion af denne.

Udover de dybdegående scenarierapporter modtager ledelsen halvårlige evalueringer af risikoscenarierne ledsaget af fejlstatistikker samt beskrivelse af relevante interne og eksterne hændelser. Ekstraordinære evalueringer rapporteres efter behov.

Bilag 1: Ordliste

<i>Afviklingsrisiko</i>	Risikoen for tab som følge af, at betalingsforpligtelser mellem Jysk Bank og dets modparter ikke afvikles som aftalt
<i>AIRB</i>	<i>Avancerede Interne Ratingbaserede metode</i> - En opgørelsesmetode fra kapitalkravsbekendtgørelsen til beregning af minimumskapitalen for kreditrisiko
<i>Aktierisiko</i>	Risikoen for tab som følge af ændringer i aktiekurser
<i>Avanceret IRB metode</i>	Samme som AIRB
<i>Backtesting</i>	En ex post-sammenligning af forudsagte og realiserede værdier med henblik på en vurdering af modellernes absolutte præcision
<i>Benchmarking</i>	En sammenligning af den aktuelle models præcision med alternative modellers præcision
<i>CLS</i>	<i>Continuous Linked Settlement</i> - Et afviklingssystem efter princippet ”betaling mod betaling”, der minimerer afviklingsrisikoen på valutahandler indgået mellem deltagere af CLS systemet. Jyske Bank er tredje-parts medlem
<i>CAD</i>	Capital Adequacy Directive. Det kapitaldækningsdirektiv der for kreditrisiko var gældende frem til 31.12.2007, hvor det for Jyske Banks vedkommende blev afløst af CRD
<i>CRD</i>	<i>Capital Requirement Directive</i> - Kapitaldækningsdirektivet
<i>CSA</i>	<i>Credit support Annex</i> - Et tillæg til en ISDA aftale, hvor Jyske Bank har ret til sikkerheder, såfremt modpartens negative markedsværdier overstiger et på forhånd aftalt fast beløb
<i>Default</i>	En kunde, som ikke forventes at honorere alle sine betalingsforpligtelser over for koncernen (defineret ved koncernens interne risikoklassifikation 2 og 3)
<i>Detail</i>	I relation til CRD dækker kundekategorien "Detailkunder" over privatkunder og mindre erhvervsforetagender. Sidstnævnte skal opfylde givne kriterier for at kunne medtages som detailkunder.
<i>EAD</i>	<i>Exposure At Default</i> - Den forventede størrelse af et engagement, såfremt kunden defaulter i løbet af det kommende år
<i>EPE</i>	<i>Expected Positive Exposure</i> - En metode til estimation af EAD på afledte finansielle instrumenter

FiL	Lov om Finansiell Virksomhed
ICAAP	<i>Internal Capital Adequacy Assessment Process</i> - Processen bag vurdering af den tilstrækkelige basiskapital
IFRS	<i>International Financial Reporting Standards</i> - Internationale regnskabsstandarder
Kalibrering	En justering af en given model, således at den ligger på et givet tilsigtet niveau
Landerisiko	Risikoen for tab som følge af de generelle økonomiske eller politiske forhold i et land
LGD	<i>Loss Given Default</i> - Den andel af et givet kundeengagement, som forventes tabt, såfremt kunden defaulter i løbet af det kommende år
Markedsrisiko	Risikoen for de tab, som kan opstå, når dagsværdien af Jyske Bank koncernens aktiver og forpligtigelser ændrer sig som følge af kursændringer på de finansielle markeder
Misligholdte eksponeringer	Defaultede og Past Due kunder
OIV	<i>Objektiv Indikation for Værdiforringelse</i> - Et begreb, som anvendes ved beregning af nedskrivninger i henhold til IFRS
Past Due	Eksponeringer, der har været i ubrudt overtræk i 90 dage eller mere
PD	<i>Probability of Default</i> - Sandsynligheden for, at en given kunde defaulter det kommende år
RAROC	Risk Adjusted Return on Capital - Risikojusteret afkastmål
RV	Risikovægt beregnet i henhold til gældende kapitaldækningsregler. Risikovægtene ganges på bankens aktiver for at komme frem til de risikovægte aktiver (RVA)
RVA	Risikovægtede aktiver beregnet efter gældende kapitaldækningsregler. Jyske Bank skal som minimum til enhver tid have en kapitalbase svarende til 8% af dette beløb
Renterisiko	Risikoen for tab som følge af ændringer i markedsrenten
Risikoklasse	Jyske Banks risikoengagementer kategoriseres i tre kategorier: Lav (1), høj (2) og fuld (3) risiko. Risikoklasserne 2 og 3 betegnes som default. Risikoklasserne indgår bl.a. også i koncernens nedskrivningssetup
Råvarerisiko	Risikoen for tab som følge af ændringer i råvarepriser

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

<i>Styrkeprofilkarakter</i>	En karakter på en skala fra 1 til 14, hvor 1 er den højeste kreditkvalitet (laveste PD) og 14 er den laveste kreditkvalitet (højeste PD)
<i>Valutakursrisiko</i>	Risikoen for tab som følge af ændringer i valutakurser
<i>VaR</i>	<i>Value-at-Risk</i> - Udtrykker den forventede maksimale tabsrisiko over en given periode, baseret på den historiske udvikling i de enkelte forretningstypers kurs og samvariation
<i>Værditilvækst</i>	Risikojusteret indtjeningsmål, hvor omkostninger til hhv. det forventede tab og aflønning af den økonomiske kapitalbelastning, er fratrukket indtjeningen

Bilag 2: Supplerende tabeller

■ Specifikation af eksponeringer, unratede modparter og modparter under standardmetoden (2008) – mio. kr.

Eksponeringskategori	EAD	31-12-2008		
		Udnyttede forpligtelser	Gennemsnitlig LGD %	Gennemsnitlig RV
Stater	14.756	77	0	0,00
Institutter	36.849	11.083	0	0,12
Erhverv	13.993	996	0	0,80
Detail ialt	9.011	47	0	0,55
Aktier	458	0	0	1,00
Securitiseringer	2.592	0	0	0,58
Aktiver uden modpart	3.330	0	0	1,00
I alt	80.989	12.203		

■ Specifikation af eksponeringer, unratede modparter og modparter under standardmetoden (2007) – mio. kr.

Eksponeringskategori	EAD	31-12-2007		
		Udnyttede forpligtelser	Gennemsnitlig LGD %	Gennemsnitlig RV
Stater	24.164	180	0	0,00
Institutter	19.178	12.410	0	0,19
Erhverv	25.770	10.701	0	0,47
Detail ialt	11.040	44	0	0,43
Aktier	438	0	0	1,00
Securitiseringer	0	0	0	0,00
Aktiver uden modpart	3.162	0	0	1,00
I alt	83.752	23.335		

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

■ Specifikation af eksponeringer for misligholdte modparter (2008) – mio. kr.

Eksponeringskategori	31-12-2008			
	EAD	Udnyttede forpligtelser	Gennemsnitlig LGD %	Gennemsnitlig RV
Stater	0	0	0	0,36
Institutter	0	0	0	0,00
Erhverv	2.658	62	39	1,67
Detail ialt	987	38	35	1,94
Aktier	0	0	0	0,00
Securitiseringer	0	0	0	0,00
Aktiver uden modpart	0	0	0	0,00
I alt	3.645	100		

■ Specifikation af eksponeringer for misligholdte modparter (2007) – mio. kr.

Eksponeringskategori	31-12-2007			
	EAD	Udnyttede forpligtelser	Gennemsnitlig LGD %	Gennemsnitlig RV
Stater	0	0	0	1,50
Institutter	142	0	0	1,50
Erhverv	1.458	74	57	2,95
Detail ialt	779	82	42	3,92
Aktier	0	0	0	0,00
Securitiseringer	0	0	0	0,00
Aktiver uden modpart	0	0	0	0,00
I alt	2.379	156		

Geografisk fordeling af eksponeringer – mio. kr.

Eksponeringskategori	31-12-2008						
	Danmark (zone A)	EU (zone A)	Øvrige europæiske zone A-lande	USA + Canada (zone A)	Øvrige zone A-lande	Syd-amerika	Resten af verden
Stater	14.702	4	50	0	0	0	0
Institutter	23.020	10.795	727	1.826	267	0	215
Erhverv	94.372	6.973	1.671	122	18	10	834
Detail i alt	59.211	4.206	343	152	43	41	325
1) Ejendomme	30.653	509	80	30	9	29	64
2) Kval. revolverende	5.833	46	10	8	2	1	8
3) Øvr. detail	22.725	3.651	253	115	32	11	253
Aktier	458	0	0	0	0	0	0
Securitiseringer	0	1.778	21	428	0	0	365
Aktiver uden modpart	3.216	97	16	0	0	0	0
I alt pr. 31-12-2008	194.979	23.853	2.828	2.529	328	51	1.739
I alt pr. 31-12-2007	192.752	21.565	3.091	2.801	194	73	2.730

Ovenstående geografiske fordeling af eksponeringerne er også gældende for den geografiske fordeling af misligholdte eksponeringer. Dog er værdireguleringen for udenlandske eksponeringer forholdsmæssigt noget mindre, da eksponeringer i udlandet i stort omfang er baseret på en høj grad af sikkerhedsmæssig afdækning.

Geografisk fordeling af eksponeringer i misligholdte fordringer – mio. kr.

	31-12-2008	
	EAD på misligholdte fordringer	Værdiregulering/nedskrivning
Danmark (zone A)	3.046	1.139
EU (zone A)	579	28
Øvrige europæiske zone A-lande	7	1
USA + Canada (zone A)	7	1
Øvrige zone A-lande	0	0
Sydamerika	0	0
Resten af verden	6	0
I alt pr. 31-12-2008	3.645	1.169
I alt pr. 31-12-2007	2.379	685

Risiko- og kapitalstyring

Jyske Bank

■ Eksposering til specialiseret långivning fordelt på risikovægte – mio. kr.

	31-12-2008 Løbetid > 2½ år	31-12-2007 Løbetid > 2½ år
Risikovægt 50%	2	0
Risikovægt 70%	136	444
Risikovægt 90%	0	5.152
Risikovægt 115%	59	5.348
Risikovægt 250%	6	546
Misligholdte eksp. (risikovægt 0%)	0	16
I alt	203	11.506

Specialiseret långivning er reduceret som følge af forbedret opgørelsesmetode for udvælgelse af engagementer i denne kategori, hvor koncernen anvender tabelmetoden ifølge kapitaldækningsbekendtgørelsen.